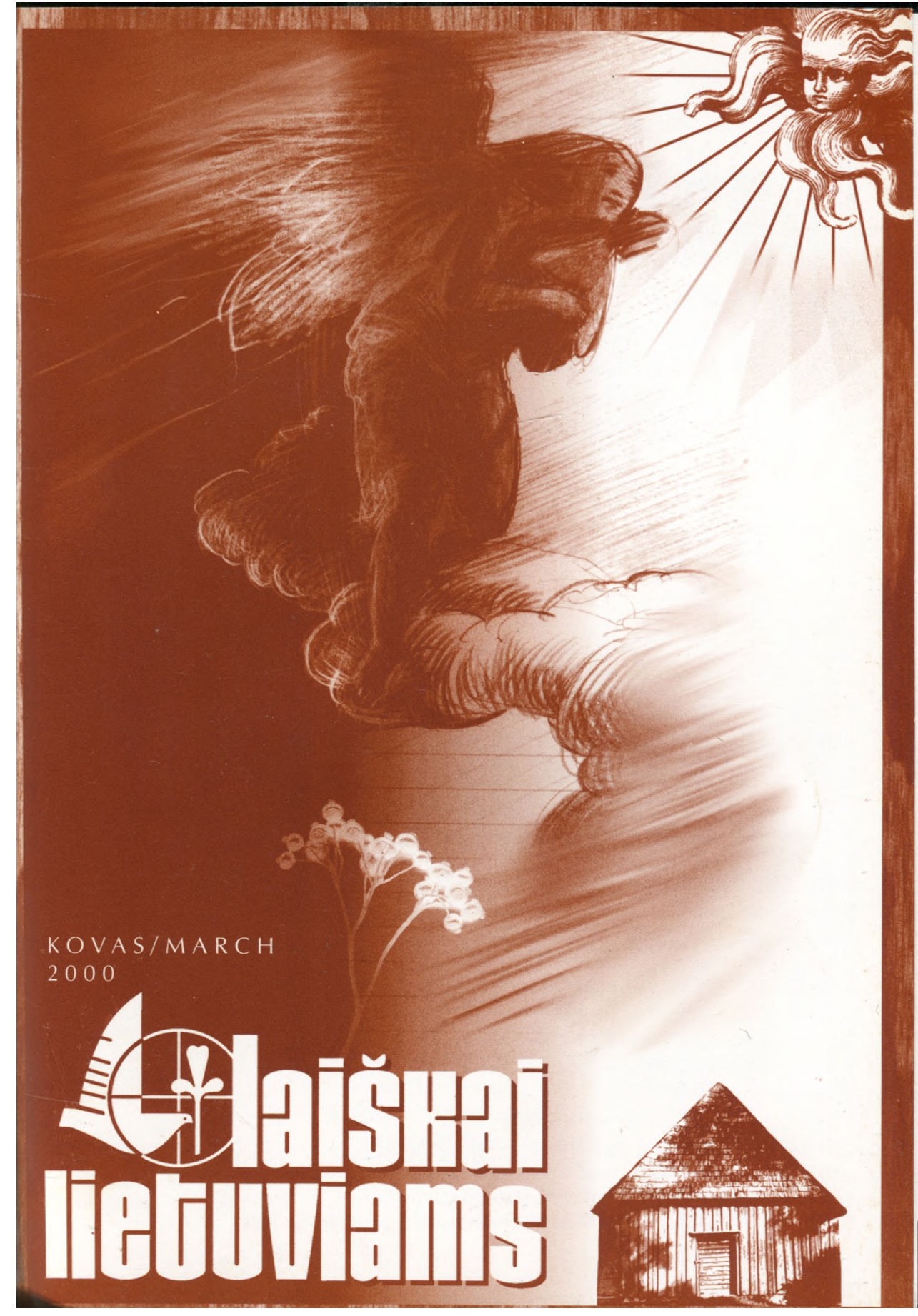

KOVAS/MARCH
2000

 laiškaĩ
lietuviams

SEPTYNI PASKUTINIEJI ŽODŽIAI	73	J.E.
KANTRYBĖ	78	Antanas Marčiulaitis
PROF. DR. JUOZAS ERETAS	80	Malvina Miliauskaitė
TARP LIURDO IR FATIMOS	84	Aldona Kamantienė
LAISVĖ IR ŽMOGUS BLOGIO NELAISVĖJE	88	Algirdas Paliokas SJ
NEAPKENČIAU BAŽNYČIOS	92	Angelė
SAŽINĖS BALSAS	95	Ignas Naujokas
KUR VEDA PATAIKAVIMAS	98	Antanas Marčiulaitis
KOMUNIZMO LIEKANOS LIETUVOJE	101	Robertas Urbonavičius
KALBA	103	Red.
TĖVYNĖJE	104	Laima Krivickienė
ŠYPSULIAI	107	Red.
TRUMPAI	108	Juoz. M.

Šis numeris iliustruotas kenčiančio Kristaus paveikslais,
simbolizuojančiais Jo pasakytus paskutiniuosius žodžius.

Viršelio piešinys ir skyrių vinjetės - Rasos Sutkutės.

Lietuviškas raidynas - Jono Bogutos.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (LETTERS TO LITHUANIANS) (USPS 301-540) is published monthly except bimonthly July/August, for \$20.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Periodicals postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

2000 / KOVAS - MARCH / VOL. LI, NO. 3

SEPTYNI PASKUTINIEJI ŽODŽIAI

J.E.

Kristus, gyvendamas žemėje, skelbė dieviškosios tiesos žodžius visiems žmonėms be skirtumo, pasinaudodamas bet kokia vieta, kuri Jam davė progos prabilti į tiesos išalkusias minias. Pirmieji Naujojo Testamento palaiminimai nuaidėjo Galilėjos slėniais nuo kalno viršūnės. Kitą kartą Jis kalbėjo iš bangų supamo Petro laivėlio, kai besiveržianti minia Jį nustūmė prie pat ežero kranto. Jį matome aiškinantį dangaus karalystės paslaptis šventyklos prieangiuose, prie gaivinančio Jokūbo šaltinio, iš sakyklos Nazareto sinagogoje.

Pagaliau išmuša valanda tarti paskutinį žodį. Dabar Jis nebepasitenkins bet kuria sakykla kreiptis į žmones. Tą atminčiną penktadienio rytą, kai Jis stovėjo surištom rankom ant saulės spinduliuose žvilgančio Poncijaus Piloto portiko, aplin-

Šv. Juozapas.
Jo šventė - kovo 19 dieną.

kui bangavo veidų jūra, ištroškusi amžinojo gyvenimo žodžių. Argi Jis nesikreips į pasaulį iš šitos didingos tribūnos? Dar ne. Jis palauks dar valendėlę, kol kryžiaus sakykla bus uždėta ant Jo pečių ties Piloto rūmų laiptais, kol skausminguoju keliu Jis pats ją užneš ant Golgotos viršūnės.

Mirtinoje tylumoje pasigirsta plaktuko dūžiai, klaikiai nuaidėdami šventojo miesto sienomis, ir kryžiaus medis, akimirkai pakibęs ore, su dusliu trenksmu sminga į iškastą duobę. Nuo tos valandos, kaip sako šv. Augustinas, kryžius tapo ne tik teisėjo sostas, bet ir mokytojo katedra. Iš šitos majestotiškos katedros Jis žvelgia į savo auditoriją. Ten toluoj, anapus Juozapato slėnio, žėri paauszuotas šventyklos stogas vidudienio saulėje, o ant šventyklos mūrų žiopso smalsuolių minia. Kryžių šešėly žaidžia kauleliais romėnų kareiviai, piktžodžiauja rašto žinovai ir fariziejai, patenkintai juokiasi šventyklos kunigai, verkia Magdalena, stovi Jonas ir Marija.

Visi nekantriai laukia Jo žodžio. Budeliai buvo tikri, kad Jis ims rėkti, kaip rėkdavo visi kiti, kuriuos jie buvo pakabinę ant kryžiaus karstuvų. Jau Seneka sakė, kad prikalnieji keikdavo savo motiną ir dieną, kurią gimė, keikdavo budelius ir spjaudydavo ant praeivių galvų. Ciceronas rašo, kad nukryžiuotiesiems ne kartą turėdavo nupjauti liežuvį, kad sustabdytų jų bausius piktžodžiavimus. Fariziejai tikėjosi, kad ir šitas pranašas, užmiršęs savo meilės evangeliją, pratrūks keiksmų litanija.

Bet kaip tik tuo metu, kai medis atsigręžia prieš savo Kūrėją ir tampa kieta kryžiaus lova, kai geležis tampa veriančia vinimi, kai rožės tampa erškėčiais, o žmonės budeliais, iš mirštančiojo lūpų išsiveržia malda: “Tėve, atleisk jiems, nes jie nežino, ką daro. Žmonės paprastai tiems, kurie juos skriaudžia, stengiasi atsilyginti piktu, jų nebegali mylėti. Tikroji meilė niekada negęsta - ji lieka net ir tada, kai ji paniekinama ir atstumama. Pirmasis žodis nuo kryžiaus skelbia žmonijai linksną naujieną, kad

dieviškai meilei ir gailestingumui nėra ribų. Neapykantos srovė gali būti užtvenkta tik atleidimo žodžiu.

Ta viską dovanojanti meilė užkariauja vieno iš pagrindinių Kalvarijos dalyvių širdį. Abu nukryžiuotieji plėšikai plūdosi piktais žodžiais ir keiksmais, sekdami minios ir kunigų pavyzdį: “Jei tu Dievo Sūnus, nuženk nuo kryžiaus. Jei tu Kristus, gelbėk pats save ir mus”. Staiga vienas iš jų, Dizmas, pasuka galvą ir žvelgia į didybę ir meile spinduliuojantį Išganytojo veidą. Kaip juodos anglies gabalas, mestas į ugnį, užsidega ir ima žerėti šviesia liepsna, taip užsidegė plėšiko širdis, paliesta Išganytojo meilės. Ir kai kairysis plėšikas ir toliau piktžodžiavo, jo kančios draugas dešinėje draudė jį sakydamas: “Ar tu Dievo nebijai? Tu juk kenti tą pačią bausmę. Mes gavome tai, ką užsitarnavome. Šis žmogus nėra padaręs nieko blogo”.

Plėšikas žvelgė į Nukryžiuotojo veidą ir mąstė. Artėjant mirties valandai, kūdikystės prisiminimų banga užliejo jo širdį. Jis prisiminė pamirštus laikus, kai jis dar buvo nekaltas, ir žinojo, jog yra Dievas danguje. Senovės padavimas pasakoja, kad jis užaugo dykumoje, o jo tėvas vertėsi plėšikavimu. Šią valandą jis greičiausiai prisiminė savo motiną, kuri jam mėgdavo kartoti istoriją, kaip viena šeima, bėgdama į Egiptą, sustojo pas juos dykumoj nakvynei ir poilsui. Moteriškės rankose buvo nepaprasto grožio kūdikis, ir ji prašė vandens jam išmaudyti. “Tu tada sirgai, vaike, sunkia raupų liga”, - jo motina vis kartodavo. “Aš bijojau, kad tu jau nebesulauksi kitos dienos. Bet aš tave išmaudžiau tame pačiame vandenyje, kuriam buvo nuplautas anas kūdikis, ir tu staiga pasveikai”.

“Kažin, ar tai galėtų būti teisybė? susimąstė plėšikas. “Juk ir šis pranašas, žmonės pasakoja, galįs daryti stebuklus”. Jis pakreipė savo skaudančią galvą į vidurinį kryžių, į pakabintą užrašą: Jėzus jo vardas, Nazaretas jo miestas o paskui keistas nusikaltimas - žydų karalius. Keistas jis karalius. Karūna - erškėčių vainikas.

Purpuro rūbai - jo paties kraujas. Kryžius - jo sostas. Taip jam bemažstant, staiga širdies durys atsivėrė Dievo malonei. Jo širdis anksčiau buvo sausa, supleišėjusi žemė. Dabar ant jos krito Dievo - žmogaus meilės rasa. Ir iš pačių širdies gelių išsiveržė žodžiai: "Viešpatie, atsimink mane, kai įžengsi į savo karalystę".

Minia nutilo, ir kunigai netikėjo savo ausims. Nors buvo nuplėšę Viešpačiui visus karališkumo ženklus, plėšikas vis tiek pripažįsta Jį karaliumi. Tarp siuntančios minios riksmo ir nuodėmės tvano nesigirdėjo kito balso, kuris būtų atpažinęs savo Dievą, tik pasmerk-tasis. Tai buvo tikėjimo šauksmas į Tą, kurį visi buvo apleidę. Jei nėra maldos, kurios Dievas neišklausytų, tai plėšiko malda ir tikėjimas negalėjo likti be užmokesčio. Tuo metu, kai visa Romos galia neįstengė atverti Kristaus burnos, kai draugai buvo pabėgę ir priešai triumfavo, tylą perskrodė karaliaus žodžiai: "Iš tikrųjų sakau tau, šiandien tu būsi su manimi rojuje!" Tokį pažadą, kokio iki šiol dar niekas nebuvo gavęs, laimėjo plėšiko malda. Jis meldė tik vieną kartą, prašė tik vieną kartą, ir gavo viską. Tikrai vykusiai yra pasakęs vienas Bažnyčios tėvas: "Plėšikas mirė tikru plėšiku" -jis išsiplėšė rojų".

Kai artinasi mirties valanda, žmogaus širdis paprastai yra linkusi tarti paskutinius atsisveikinimo žodžius tiems, kurie yra jam artimiausi ir brangiausi. Panašiai jautė ir Kristus širdis, matydama, kad mirtis artinasi sparčiais žingsniais. Todėl jo pirmasis žodis buvo skirtas tiems, kurie labiausiai buvo reikalingi jo gailes-tingumo ir pagalbos - jo priešams. Antrasis žodis buvo skirtas latrui nusidėjėliui. Pagaliau tik trečiasis žodis buvo nukreiptas į gimines, draugus ir artimuosius: "Moteriške, štai tavo sūnus. Sūnau, štai tavo motina".

Mirties valanda, kai žmogui tenka skirtis nuo artimų ir mylimų širdžių, yra vienas skaudžiausių išgyvenimų šioje žemėje. Žmogus stengiasi, jei gali, palikti kokį nors savo meilės atminimą, kuris lyg pasiliktų jo vietoje ir primintų jį mylimiems asmenims tol, kol vėl galės

susitikti ir drauge būti. Dievas mus sujungė į vieną didelę šeimą, mes visi esame kilę iš tų pačių tėvų. Jis skyrė tą patį bendrą tikslą - save patį ir dangų. Vakare, prieš savo kančią, jis paliko savo mirties atminimą, įsteigdamas Eucharistiją. Bet tą valandą, kai jautė besiantinančią mirtį, jis mus visus sujungė ypatingais ryšiais į vieną šeimą, visiems palikdamas bendrą savo paties motiną.

Kai Kristus tarė ketvirtąjį žodį, evangelija sako, kad tamsa už-dengė žemę.

Vidurdienis virto naktimi ir tamsiame dan-guje blizgėjo išblyškęs mėnulis. Paprastai gamta visiškai nerodo savo jausmų ir nesijaudina dėl mūsų nelaimių. Žmonės gali mirti badu, bet saulė ir toliau šviečia ant išdžiūvusių laukų. Širdis gali plyšti, netekusi mylimo žmogaus, bet paukštelis ir toliau sau ramiai čiulba džiaugs-mingą dainą. Bet kai Dievo Sūnus miršta ant kryžiaus, saulė atsisako duoti šviesą. Ji lyg su-sigėdusi slepia savo veidą ir nenori matyti tokio baisaus nusikaltimo - dievažudystės.

Visur viešpatavo mirtina tyła. Ne mažiausio garso. Jokio garso, išskyrus vieną. Lašas po lašo Išganytojo kraujas tekęjo ant žemės. Bet tų švel-nių lašų kritimo garsas pasiekė patį Dievo sostą. Tas brangusis kraujas ne tik krito ant išdžiūvu-sios žemės ties kryžiaus papėde, jis krito taip pat ant žmonių sielų, valydamas ir mazgodamas jas nuo nuodėmės. Staiga tamsią Golgotos kal-no tylą perskrodžia galingas šauksmas. Tas šauksmas buvo toks baisus ir taip neužmiršti-nas, kad net tie, kurie nesuprato hebrajų kalbos, visuomet atsimeina paslaptinę tų žodžių skam-bėjimą: "Eli, Eli, lama sabaktani" - mano Dieve, mano Dieve, kam mane apleidai?

Dievo Sūnus apleistas savo Tėvo! Sūnus šaukiasi Tėvo, nes jo žmogiškoji prigimtis kaž-koku stebuklingu būdu jaučiasi Dievo apleista. Kaip saulės šviesa ir šiluma gali pasislėpti, kai saulė išnyksta už debesų, panašiai ir Tėvo vei-

das pasislėpė tą baisų momentą, kai Sūnus ant savęs užsikrovė pasaulio nuodėmių našta. Jis miršta visų apleistas ir užmirštas. Savo tautos atmetas, romėnų valdovo pasmerktas, apleistas draugų ir net savo Tėvo. Dėl ko jį apleido Tėvas, kurs kartą sakė, kad jame turi sau pamėgimo? Kristus ant savęs užsikrovė visų amžių nuodėmes ir kaltes. Tėvas, dabar žiūrėdamas į Kristų, nebemato jame savo mylimo Sūnaus, bet tik mūsų nedorybes. Nuodėmė yra Dievo išsižadėjimas. Kristus pats norėjo patirti visus tuos jausmus, išgyventi tą tuštumą ir nusivylimą, kuris siaučia nusidėjėlio sieloje. Žmogus atmetė Dievą. Kristus norėjo pats patirti tą atmetimą. Jis buvo apleistas dangaus ir žemės, kad, tarp dangaus ir žemės kabėdamas, juos galėtų vėl sutaikinti.

Penktasis žodis nuo kryžiaus išreiškia kūno ir sielos troškulį. Keliautojai per dykumas ir vandenynus mums liudija apie troškulio baisumą. Tai kentėjimas, kuris žmogų gali išvaryti iš proto. Nukryžiuotieji, kaip ir kiekvienas sunkiai sužeistas žmogus, netekę daug kraujo, kėsdavo vidujinį karštį, lyg būtų ugnies deginami. Tokioje padėtyje buvo ir Kristus. Jis jau ir prieš tai buvo ištroškęs: visą dieną kankintas, plaktas, varinėjamas iš vienos vietos į kitą. Bet savo žodžiu "Trokštu" Kristus norėjo išreikšti ir dvasinį troškulį, jis troško žmonių sielų, troško, kad jie pasinaudotų jo atpirkimo darbu.

Mirtis užantspauduoja kiekvieno žmogaus gyvenimą. Ir žemiškame Kristaus gyvenime mirtis buvo svarbiausias momentas. Jis tam ir atėjo į pasaulį, kad mirtų ir savo mirtimi mums

duotų gyvenimą. Dabar jau jo žemiškojo gyvenimo ir kančios tikslas buvo pasiektas, todėl triumfuojančiu balsu ištaria: "Atlikta!" Atliktas išganymo darbas. Visa tai, ką apie jį rašė pranašai, jau išsipildė. Senojo Įstatymo aukos jau nebereikalingos. Juk jos ir buvo tik simboliai, simboliai Naujojo Įstatymo aukos - Kristaus mirties ant kryžiaus. Ir šiandien kryžiaus auka gali būti atnaujinta, jei žmonės prie nekruvinos Mišių aukos jungs ir savo kasdieninius kryželius, tapdami žmonijos atpirkėjai drauge su Kristumi.

Pagaliau Kristus baigia savo žemiškąjį gyvenimą malda į Tėvą. "Tėve į tavo rankas atiduodu savo dvasią". Savo sielą jis atiduoda Tėvui, o sužalota ir iškankintas kūnas grįžta į motinos rankas. Prieš tūkstančius metų Ieva ant savo kelių laikė negyvą Abelio kūną, kurį buvo nužudžiusi pavydi brolio ranka. Tai buvo lyg simbolis ar šešėlis. Dabar šešėliai ir simboliai išnyko - naujasis Abelis, savo pavydžių brolių išduotas ir nužudytas, guli ant naujosios Ievos kelių. Marija, žvelgdama į savo dieviškąjį Sūnų, regi pro ašarotas akis ta senąjį Betliejų, kai ji laikė vos gimusį kūdikį rankose.

Tai ne Betliejus, Marija! Jis nebėra tas baltas, švelnus kūdikis, nužengęs iš dangaus. Šiandien jis sužalotas, iškankintas, išėjęs iš žmonių rankų. Prakartė pasikeitė į kryžių. Mira, kurią išminčiai jam dovanojo, dabar gali būti panaudota jo laidotuvėms. Tu jo netekai, kad laimėtumei naujų sūnų daugybę. Tavo uždavinys dar nebaigtas. Kaip tu jam davei žmogiškąjį kūną, perduok jo dvasią visiems savo vaikams.

KANTRYBĖ

Antanas Marčiulaitis

Kantrybė - tai gebėjimas save valdyti, įstanga iškęsti nemalonumus, fizinius ir dvasinius skausmus. Į žmogų, pasižymintį didele ir patvaria kantrybe bei ištverme, mes žiūrime pagarbiai, jį vertiname, juo pasitikime. Kantrybė yra vienas iš vidujinių nusiteikimų, paremtų atkaklumu, užsispyrimu, ir ji visada kreipia į tikslą. Kantrumo priešingybės - nepastovumas, nepatvara, silpnavališkumas, žodžių, moralinis ištižimas. Ten, kur stokojama savitvardos ir kantrybės, greičiau suveši visokios blogybės: neapykanta, kerštas, abejingumas, tinginystė...

Kantrybė yra aiškiausia tvirtos valios išraiška. Patvari kantrybė visada remiasi valingumu ir atkaklumu. Silpnavaliui, neištvermingam žmogui kaip tik ir trūksta kantrybės. Toksai žmogus niekada nepasiežmės darbo, kūrybos laimėjimais, nepajėgs iškovoti ką nors gero ir gražaus, nes jo valios bei kantrybės ribotumas virs rimtu kliuviniu visa tai pasiekti. Joks darbas be kantrybės ir ištvermės negali būti vaisingas. Ir ne vien darbas. Kantrybė reikalinga kaip oras visur ir visada: pokalbiuose bei ginčuose, kelionėse, ko nors laukiant, susierzinus, nesėkmės atveju, kančioje ir t.t. Taigi norint išsiugdyti patvarią kantrybę, būtina sąlyga - grūdinti valią, išmokti aukotis ir aukojantis ištverti. "Kentėk! Mirk! Bet būk tuo, kuo turi būti: Žmogumi" - teigia R.Rolanas.

Bet kokia kantrybė reikalauja daugiau ar mažiau dvasinių ir fizinių jėgų. Ji gali būti trumpalaikė (iškęsti staiga ištikusį skausmą, nelaimę, netektį ir t.t.) ir ilgalaikė, besitęsianti daug mėnesių ar net metų. Nėra tokio žmo-

gaus, kuris įvairių išbandymų metu lengvai išsiverstų be kantrybės. Kiekvieno mūsų asmeninis gyvenimas yra be galo sudėtingas ir painus, todėl neretai pareikalauja kantrumo ir ištvermingumo daugeliu atvejų.

Štai stovi kareivis sargyboje, žvarbiam vėjui siaučiant, lietui pliaupiant, saulei kepinant ar žiemos šalčiui spiginant. Ar mažai kantrybės jis privalo turėti?! Žinoma, jo kantrybė ne paties pasiskirta, o iš šalies primesta. Vis dėlto jis turi būti kantrus, nes atsako už budėjimo pasekmes. Čia jokio pasirinkimo jis neturi. Kiek daug kantrybės ir ištvermės turėjo parodyti Lietuvos partizanai, kuriuos dienomis, naktimis persekiojo mirties pavojai, lydėjo alkis, šaltis, drėgnų slėptuvių niūrumas... O kunigui, ilgai sėdinčiam klausykloje ir besiklausančiam penitentų išpažinčių, ar nereikia turėti kantrybės?..

Bene daugiausia kantrybės lemta turėti motinoms, auginančioms ir auklėjančioms savo vaikus. Sakoma, jog motinos meilė kaskart vis nauja. O jos kantrybė turi būti vis ta pati - ilgalaikė, ištverminga, neretai ir skausminga. Beribę motinos kantrybę puikiai iliustruoja šv. Augustino motinos pavyzdys. Matydama, kaip sūnus, sekdamas savo bedieviu tėvu, krinta į nusikaltimų klampynę, kaip joje murdosi nieko nepaisydamas, ji labai ilgai ir kantriai meldė Dievą suteikti sūnui išminties ir dvasinių jėgų iš tos pražūtingos antimoralinės klampynės išsikapstyti. Net ir tada, kai jau atrodė, jog motinos pastangos eina veltui, ji tik dar labiau sutelkė kantrybę. Po daugelio karštomis maldomis ir ištvermingu laukimu pri-

pildytų metų pagaliau buvo pasiekta pergalė: sūnus vis dėlto suprato savo jaunystės klaidas, palaido gyvenimo beprasmybę, grįžo prie Dievo ir, kaip beatrodytų keista ir neįtikėtina, po mirties buvo paskelbtas šventuoju. Kas galėtų užginčyti, jog tik motinos ilgalaikė kantrybė, didžiulė ištvermė, nepaprastas maldingumas ir aukojimasis išgelbėjo sūnų ir padėjo apgaubti šventumo aureole.

Didele kantrybe pasižymintis žmogus lengviau išveria sunkumus, moralinius sukrėtimus, negu nekantrus ir silpnavalis. Kantrus žmogus sugeba ginčiuose prigesinti savo emocijas, net ir nepaprastai sunkų darbą baigti iki galo, sugeba išlaukti ilgai laukiamo, niekada nesusvyruoja ir nesustoja pusiaukelėje, kol nepasiekia užsibrėžto tikslo.

Kantrybė niekada neprasilenkia su viltimi, ji viltį pasitinka atkaklios, valingos veiklos kelyje.

Ji taip pat sutramdo kūno aistras, pažadina kilnius siekius, artina prie tobulybės. Kantrybės, ištvermės ir tvirtos valios sąveika nugali ydas ir žalingus įpročius, žmogų taurina. Kuo kartesnė kantrybė, tuo saldesnė sulauktoji pergalė.

Ar garsieji mokslininkai būtų pajėgę pasiekti tokių stulbinančių, mūsų gyvenimą lengvinančių išradimų be didžiulės kantrybės ir atkaklaus triūso?! Ar galėtume gėrėtis nuostabiais dailės, muzikos, literatūros ir kitų menų šedevrais, jei jų kūrėjams būtų pristigę kantrybės kūrybos procese?! Visa, kuo mes šiandien naudojames, kuo lengviname ir gražiname savo buitį bei turiname sielą, sukurta didelės kantrybės, ištvermės, atkaklaus darbo dėka. O kodėl konclagerių kaliniai atlaikė baisius išbandymus, kodėl nepalūžo jų moralė, atvirkščiai - jie netgi pakilo į dvasines aukštumas? Tik nepaprastas kantrumas ir tvirta valia lydimi vilčių sulaukti šviesesnės ateities, juos užgrūdino, įkvėpė jėgų

kabintis į gyvenimą, užuot puolus į moralinę degradaciją ir netgi į savižudybę.

Šv. Paulius savo antrajame laiške Korinto gyventojams apie kantrumą ir ištvermę rašo: “Tris kartus gavau lazdų, vieną kartą buvau apšvaitytas akmenimis. Tris kartus pergyvenau laivo sudužimą, ištisą parą plūduriavau atviroje jūroje. Dažnai būdavau kelionėse, upių pavojuose, pavojuose nuo plėšikų, pavojuose nuo savo tautiečių, pavojuose nuo pagonių, miesto pavojuose, dykumos pavojuose, jūros pavojuose, pavojuose nuo netikrų brolių. Man teko daug triūsti ir vargti, dažnai budėti naktimis, badauti ir trokšti, dažnai pasninkauti, dažnai kęsti šaltį ir nuogumą. (2 Kor 11, 25-28.) Ir vis dėlto šv. Paulius nepalūžo, visa tai kantriai išgyveno dėl didelės Jėzaus meilės ir nepriekaištingos tarnystės, skelbiant Jo mokslą.

Ar galima išmatuoti, pasverti, juslėmis aprėpti, protu suvokti ir pilnutinai išjausti Jėzaus kantrybę, parodytą baisiajame kryžiaus kelyje?! Niekinamas, plūstamas, negailestingai plakamas, Jis kantriai ėjo kryžiaus keliu žmonijos vaduoti. Merdėdamas ant kryžiaus, Jėzus ne prakeikė savo kankintojus, o gaubė juos begaline meile (“Tėve, atleisk jiems, nes jie nežino, ką darą”), drąsino atlaidumu ir didingu pažadu greta kybantį ant kryžiaus piktadarį (“Iš tiesų sakau tau: šiandien su manimi būsi rojuje”). Jėzaus meilė žmonėms rėmėsi begaline kantrybe, kantrybe - meile. Milijardus kartų žmonija įžeidinėjo ir įžeidinėja Dievą, o Jo kantrybė vis tiek neišsenka, priešingai - trykšta gausių malonių šaltiniais. Tačiau privalome visą laiką atsiminti, kad Dievas ne tik kantrus, bet ir neužmaršus. Dieviškąją kantrybę, kokios žmogus, deja, neįstengtų turėti, galima paaiškinti tik nepaprasta meile žmonėms, visiems, be mažiausių išimčių. Dievo kantrybės ir atleidimo galia sudaro mūsų susitaikymo su Juo esmę. Deja, ne visi tai stengiasi suprasti ir įvertinti.

Prof. dr. Juozas Eretas

Malvina Miliauskaitė

Mūsų valstybė, Viešpaties leidimu, du kartu stebuklingai prisikėlusiai iš pasaulinių gaisrų, yra dėkinga savo tautos pasišventėliams už jų įnašą išjudinti tautinę sąmonę, nusikratyti vergija ir atkurti Nepriklausomą Lietuvą. Garbė jiems už tai, ir mes esame jiems dėkingi. Mes statome jiems paminklus, minime įvairiomis progomis įamžiname juos istorinėse knygose. Šiandien turime tokių, garbingų žmonių dvi grupes: pirmosios nepriklausomybės ir antrosios nepriklausomybės apaštalų, ypač laisvės kovotojų-partizanų. Mes su pagarba minime Jono Basanavičiaus, Vinco Kudirkos ir kitų pirmojo atgimimo iniciatorių vardus. Juos charakterizuoja tų laikų gyvavusi socialinė filosofija - agnostika, laisvamanybė, socialistinės idėjos. Tuo tarpu krikščioniškos pasaulėžiūros vadai neužsitaravo jiems prideramos vietos tų garbingųjų žmonių sąrašė. Vienas iš tokių, nors šiek tiek vėliau atėjęs į mūsų istoriją, yra šveicaras

Juozas Eretas, kurio egzistenciją mūsų literatūroje įamžino jo bendradarbiai ir bendraminčiai knygoje "Didysis jo nuotykis", kuria aš čia ir pasinaudoju.

J. Eretas gimė neturtingoje katalikų šeimoje Bazelyje (Šveicarijoje) 1896 metais spalio 18 dieną. Tėvas mirė anksti - Juozui einant vos ketvirtus metus. Motina, palikusi be materialinių išteklių, su likusiais dviem vaikučiais sunkiai vertėsi. Nuo pat jaunų dienų Juozas veržėsi į mokslą. 1915 m. baigė realinę mokyklą ir įstojo į Friburgo universitetą. Pasirinko germanistiką, visuotinę istoriją, meną ir filosofiją. Intensyviai dirbdamas, studijas baigė greitai. 1918 m. išlaikė doktoranto egzaminus, universitetas suteikėjam daktaro laipsnį, aukščiausiai įvertindamas jo dizertaciją.

Atostogų metu bei kitais protarpiais Eretas atliko karinę tarnybą ir, baigęs kariūnų apmokymą, iš Šveicarų armijos išėjo su leitenanto laipsniu.

Tad visada, kai pritrūkstame kantrybės ir ištvermės ligoje, susidūrę su sunkumais darbe ar konfliktuodami su kitais, prisiminkime Išganytojo kantrybę - ir tada palengvės, atsiras naujų dvasinių jėgų išgyventi sunkumus, bėdas, nelaimes, skriaudas ar vargus.

O ką daryti tada, kai mūsų kaprizinga kantrybė, užsispyrimas ir ištvermė kenkia sveikatai? (Pavyzdžiui, be svarbios priežasties kęsti šaltį, alkį, troškulį, neiti pas gydytoją rimtai susirgus, sąmoningai save žaloti ir t.t.) Aišku, tokiais atvejais būtų sau pačiam kenkimas, kuris traktuojamas kaip nuodėmė, lygiai kaip yra nuodėmė kenkti kitų sveikatai. Juk sveikata ir gyvybė yra Viešpaties mums duotos dovanos, todėl privalome kaip dieviškąsias dovanas ir branginti.

Įsiklausykime į apaštalo Pauliaus išreikštą mintį: "Mes visaip slegiami, bet nesugniuždyti; mes svyruojame, bet neprarandame vilties" (2 Kor 4,8). Tad ir būkime tokie: ištvermingi dvasia, kantrūs ir pakantūs, kad ir kokie sunkūs išbandymai mus prislėgtų. Mokėkime vertinti kantrybę, nes ji yra patikimiausia užkarda dažnai besiveržiančiam blogiui sulaikyti ir atviras kelias gerumui skleisti. Kančia ir kantrybė yra tasai pamatas, ant kurio laikosi asmens didingumas. Viešpatie, neleisk mums prarasti kantrybę ten, kur ji labiausiai reikalinga.

Prof. J. Eretas 1965 Brooklyne.

Studijuodamas įsiliejo į organizacinę veiklą ir nuo pat jaunų dienų buvo aktyvus narys katalikiško jaunimo organizacijose.

1917 m. susipažino universitete su lietuviais studentais ir įsitraukė į informacinį darbą, garsindamas Vakarų Europoje Lietuvos vardą ir skelbdamas žinias apie atgimstantį valstybiniam gyvenimui Lietuvos kraštą.

1918 m. vasario 10 d. J. Purickis, kaip spaudos atstovas Lozanoje, pakvietė Eretą žurnalistiniam darbui ir žurnalo „Litauen“ redagavimui. Šiose pareigose Eretas suaugo su Lietuvos reikalais ir suartėjo su lietuviais užsienyje. Žymesnieji lietuvių veikėjai ragino Eretą vykti Lietuvon. Susidraugavęs su lietuviais studentais, pramoko ir lietuviškai.

Iš visų lietuvių studentų bei veikėjų, be J. Purickio, kuris buvo lietuviškosios veiklos motoras, reikia paminėti Mykolą Ašmį, nulėmusį Ereto gyvenimo kelią.

M. Ašmys gimė 1891 m. Povėliuose, Šilutės apskr. Jis buvo vienas iš šviesiausių Klaipėdos krašto jaunų lietuvių patriotų, tuo laiku, kai kraštas buvo tvirtoje vokiečių valdžioje. Jaunas būdamas, susirgo kaulų džiova. Daug kentėdamas baigė gimnaziją ir įstojo į Karaliaučiaus

universiteto teisių fakultetą. Toliau studijavo Berlyne, įsirašė į Freiburgo universitetą su viltimi pataisyti sveikatą Šveicarijoje. Jo dizertacija „Nusikaltimai Prūsų Lietuvoje“ jau buvo priimta, bet per vėlai: tuo laiku Europoj siautęs „ispaniškas gripas“ nusinešė ir Ašmio gyvybę.

Šis gilus lietuvis patriotas, geriausių vilčių, labai gero būdo, visada taktiškas, lipšnus ir malonus, traukė prie savęs visų širdis, taip pat ir Ereto. Jis ėmė aiškinti savo kolegai šveicarui ateities perspektyvas, savo planus ir idealus. Nujausdamas mirtį, ligonis prašo Eretą užimti jo vietą ir pavaduoti jį, vykti į Lietuvą ir darbuotis už jį, jo tėvynės gerovei. Eretas pažadėjo jo prašymą išpildyti.

Dirbdamas spaudos biure, dr. Eretas yra nuolat raginamas vykti į Lietuvą. Paskutinis etapas pakeliui į Lietuvą buvo dr. J. Purickio, tuo laiku Lietuvos atstovo Berlyne, pasiūlymas dirbti spaudos biure. Ir pagaliau spalio mėn. dr. Eretas buvo išlydėtas į Lietuvą.

1919-1920 metai buvo sunkūs laikai, tai ir darbo sąlygos buvo nepaprastai sunkios. Jaunasis imigrantas daktaras nenusimena ir su jaunatvišku entuziazmu imasi darbo. Po kelių dienų buvo paskirtas užsienių reikalų ministerijos patarėju. Jo iniciatyva ir pastangomis buvo įsteigta Lietuvos Telegramų agentūra „Elta“. Nuvykęs į Vilnių, ten atidarė „Eltos“ skyrių 1920 m. Atsivėrė nauji akiračiai, darbas vyko sklandžiai, tačiau Želigovskio avantiūra visus užsimojimus pavertė niekais.

Skubotai pasitraukęs su kitais lietuviais iš Vilniaus, Eretas grįžta į Kauną. Esant įtemptai politinei situacijai, jis prašo ministerio leidimo leisti jau įstoti į tada besiformuojantį pirmą savanorių pulką. Priimtas, pulke jis dirbo organizacinį darbą.

Prasidėjus deryboms su lenkais Ženevoje ir Briuselyje, dr. Eretas buvo atšauktas iš karinės tarnybos ir pasiūstas ten kaip lietuvių delegacijos spaudos atache ir propaguoti lietuviškus reikalus per spaudą, paskaitas, ypač lietuvių tautos teisių atstatymo reikalą.

“Eltos” įstaigoms galutinai susiformavus užsienyje, dr. Eretas pasitraukia iš Užsienio ministerijos ir ieško naujų kelių.

Tie nauji keliai-politika ir jos socialinė pasaulėžiūra. Susidarius tinkamoms aplinkybėms, jis kandidatuoja į seimą į kurį buvo išrinktas. Būdamas tiesus ir gilios katalikiškos pasaulėžiūros žmogus, seime jis rado aršių priešininkų, bet taip pat ir ramsčių. Didelės įtakos jam turėjo kun. M. Krupavičius, tuo laiku žymiausias Lietuvos politikas ir visuomenininkas. 1923 metais dr. Eretas pateko į II seimą, iš kurio išėjo, nelaukdamas kadencijos galo.

Būdamas seime, dr. Eretas stovėjo už jaunimą, blaivybę, švietimą, bet mažai buvo aktyvus partinėje politikoje. Kan. Tumo ir kitų paragintas, jis prisideda prie blaivybės djos ir jos laikraščio “Sargyba” atgaivinimo ir prie ateitininkų judėjimo, bet pamažu pradeda trauktis iš visuomeninės bei kultūrinės veiklos ir linksta į akademinę sritį.

Svarbiausia kultūrinė sritis dr. Eretui buvo darbas su jaunimu per jų organizacijas. O jos buvo akademinė moksleivių organizacija-ateitininkų federacija ir liaudies katalikiškas jaunims - pavasarininkai. Ateitininkų studentų korporacija “Šatrija” jį pasirinko garbės nariu. Bet visa jo energija buvo nukreipta į liaudišką katalikų jaunuomenę, kuri spietėsi Pavasarininkų Sąjungoje.

1923 m. jis buvo išrinktas sąjungos pirmininku, kuriuo išbuvo ligi 1928 m. Ilgainiui Sąjungai virtus Federacija, organizacija persitvarkė į regionus. 1924 m. Šiauliuose buvo surengtas pavasarininkų kongresas, kuriame dalyvavo 7000 pavasarininkų su vėliavomis, orkestrais bei choralais. 1925 metais buvo įkurtas “Pavasario” liaudies universitetas, vėliau pavadintas vysk. Valančiaus vardu.

1926 metais dr. Eretas vyksta į Eucharistinį kongresą Čikagoje. Ta proga jis važinėja su paskaitomis po lietuvių kolonijas ir lanko Vyčių kuopas.

Kad dr. Ereto vadovaujama pavasarininkų federacija buvo sveika, gyva ir auganti organizacija, rodo tas faktas, kad 1927 m. į Kauno Pavasario s-gos 15 metinį kongresą suplaukė apie 11.000 pavasarininkų su svečiais Vyčiais iš Amerikos.

Dėl susilpnėjusios sveikatos dr. Eretas atsisakė iš pirmininko pareigų ir jas perleido naujam išrinktam pirmininkui dr. J. Leimonui.

1932 metais turėjo įvykti Jubiliejinis Kongresas Kaune “Pavasario” Federacijos 20 metų sukakčiai paminėti. To kongreso šefu buvo paskirtas dr. Eretas. Viskas buvo paruošta, laukta 15.000 pavasarininkų, bet negavus tam kongresui leidimo iš valdžios, jis neįvyko. Jo vietoje buvo suorganizuota įvairių kongresėlių. Už pasakytą viename iš tų kongresėlių kalbų (Marijampolėje) policijos bei komendanto nutarimu dr. Eretas drauge su prof. E. Dovydaičiu ir dr. J. Leimonu buvo nubausti trimis mėnesiams kalėjimo. Po to sekė ateitininkų ir pavasarininkų organizacijų uždarymas. Aktyvieji tų organizacijų vadai pakliuvo į kalėjimus ar koncentracijos lagerius bei išvaryti iš gimnazijų. Dr. Eretas iš kalėjimo išėjo su ta pačia giedria nuotaika, kuri niekados jo neapleido.

1925 m. balandžio 15-tą vedė O. Jakaitytė, gimnazijos mokytoja, ir susilaukė su ja penkių vaikučių. Atsidarius aukštiesiems kursams 1920 metų pradžioje, dr. Eretas dėstė juose vokiečių kalbą ir literatūrą. Tuos kursus likvidavus po dvejų metų, jis buvo pakviestas į Lietuvos universitetą, Teologijos-Filosofijos fakultetą, vėliau virtusį Vytauto Didžiojo universitetu. Jo spausdinta mokslinė literatūra yra gana plati, kurios čia neminėsimė.

Prof. Ereto butas buvo kuklus, bet biblioteka buvo turtinga. Aplankius profesorių, krisdavo į akį, kad jis buvo tikras demokratas ne tik savo pasaulėžiūra, bet ir kasdieniniu gyvenimu. Nemėgo prabangos, buvo kuklus tiek bute, tiek ir apsirengime.

Prof. Eretas buvo aktyvus ne tik lietuviškoje spaudoje, bet ir užsieninėje, kur jis kėlė

Baltijos kraštų grožį bei kultūrą. Pvz., šveicarų spaudoje jis rašė: “Reikia, kad europiečiai pažintų Baltijos tautų grožį, juo žavėtusi ir pažintų pabaltiečių skausmus”. Jis eina per istoriją ir geografiją, randa giminystę su “sanskritais”, kuriuos dar randame senųjų indų maldų knygose. Nors kaip garbinga yra senoji indų kalba ir kokios gražios formos yra graikų bei kitų indoeuropiečių kalbose, bet jas visas pralenkė lietuvių kalba pačiu faktu, kad ja dar ir šiandien kalbama. Kas sutinka lietuvi - sutinka “europiečių Adomą”. Šiam teiginiui paremti Eretas cituoja prancūzų lingvistą Meillet ir Recklus, kurie yra Europoje gerai pažįstami.

Kai atsisveikini su Kanto karstu Karaliaučiuje ir leidiesi greituoju traukiniu Kauno link į pačius Rytus, tariasi iš pradžių palikęs Europą. Bet koks nustebimas prie Lietuvos sienos - kalba, kurią ten išgirsti, yra tokia europietiška, kad su džiaugsmu įsitikini, jog esi patekęs iš vienos Europos į kitą. Tai man pasidarė itin aišku, kai Kaune vienas pilietis, paskaitęs iškabose “Vailokaitis”, “Staugaitis”, mane paklausė, ką veikia čia tie graikai. Betgi jie nėra jokie graikai, tik senovę išlaikę lietuviai, kurių kalba taip giliai siekia į europines pirmaprades, kad ji atrodė kaip vyresnioji graikų kalbos sesuo. Čia prof. Eretas daro savo sprendimą: “Jei tauta nori pasilikti ištikima sau, pirmiausia ji turi pasilikti ištikima savo kalbai”.

Charakterizuodamas lietuvius, prof. Eretas randa, kad lietuvis yra religingas, nes tos beveik begalinės platumos padaro žmogų mažą, o Dievą didelį. Lietuvui yra būdingas kryžius ir daina, nes abu skelbia tą pačią dvasią, nes kas svetimųjų priespaudoje nuėjo tokį erškėčiuotą kelią, niekad nerasdamas teisingo teisėjo, tas išsilaisvina per dainą. Daina šiandien gyvesnė, negu bet kada, nes kur ašaros teka, ji yra ten drauge kaip guodėja.

Čikagoje į lietuvių tautinių šokių šventę buvo pakviesta Aldona Eretaitė. Ta proga jos buvo pasiūlyta rečitalis, skirtas lietuvių poezijai nuo Donelaičio ligi Brazdžionio. Vaišių metu

dr. Kriaučeliūnas jos paklausė: “Kaip Jūs išlaikėte tokią gerą kalbą, tokia švarią ir taip niuansuotą akcento požiūriu?” “Tai mano motinos suduvės nuopelnas. Lietuvių kalba visą laiką buvo mūsų namų kalba ir tokia liko”. Motina mirė, būdama 56 metų. Jos širdį palaužė tėvynės pasiilgimas, nuolat didėjantis. Ji mirė beveik ant savo vyro prof. Ereto rankų, kai jis grįžęs į namus, rado ją sukniubusią. Kaip tėvas parodė lietuviams išeiviams naujas organizacines formas, taip ir duktė parodė naujas menines formas poezijos interpretavimui.

Sūnus Juozas, ilgą laiką dėstęs kalbas Paryžiuje ir Madride, tobulai vartoja 4 kalbas. Kartą tėvas paklausė jo: “Sūnau, kuri kalba yra gražiausia?” Jis atsakė: “Gražiausia vis dėlto yra lietuvių”. 1940 m. liepos 16-tą rusų okupantų įsakymu, uždarius teologijos - filosofijos fakultetą, Eretas su visa kita profesūra buvo iš darbo atleisti. Jis su šeima apsigyveno žmonos ūkyje Sintautų valsčiuje. Ten NKVD jis buvo verčiamas būti jų šoferiu.

1941 metais turėjo slapstytis, kad nebūtų suimtas. Kovo 20 d. jam pavyko su visa šeima išvykti į Vakarus. Vokiečių laikytas penkiuose SS lageriuose, norint jį įkinkyti į savo politinį darbą Rytuose. Šveicarijos vyriausybės pastangomis rugsėjo 15 d. su šeima repatrijuoja į Šveicariją ir apsigyvena gimtame mieste Bazelyje. Neilgai trukus, visai šeimai suteikta Šveicarijos pilietybė.

M. Ašmiui duotas pažadas nebuvo vienintelis įsipareigojimas, nulėmęs prof. Ereto pasirinkimą vykti į Lietuvą ir ten dirbti jos gerovei. Jis jau buvo pamilęs Lietuvą, jos kalbos grožį ir kaip šviesi žvaigždė sušvito mūsų padangėje.

P.S. Literatūra: St. Šalkauskis, A. Skrupskelienė, A. Šešplaukis. J. Brazaitis, O. Labanauskaitė, A. Liujima, St. Yla knygoje “Didysis jo nuotykis”.

Tarp Liurdo ir Fatimos

Aldona Kamantienė

Šios mūsų kelionės tikslas buvo aplankyti Liurdą ir Fatimą; vietas, apie kurias buvau tik skaičiusi ir iš kitų girdėjusi. Žinojau jų istoriją nuo mažų dienų. Pirmą kartą pažvelgiau į Liurdo Mariją, kai Pirmos Komunistinės progą, prieš maždaug 60 metų, kunigas įdavė į rankas paveikslėlį. Jame buvo vaizduojamas Marijos apsireiškimas Bernadetai. Tą paveikslėlį dar tebeturiu šiandieną.

Išskridome su drauge iš Čikagos į Madridą pirmoje spalio mėn. pusėje. Madride pakeitėme lėktuvą ir už valandos atsidūrėme Barcelonoje. Ten susitikome mano brolių iš Kalifornijos ir, išsinuovavę mašiną, kitą dieną patraukėme per Pirėnų kalnus Liurdo link. Mums buvo maždaug vienos dienos važiavimas. Liurdą pasiekėme jau sutemus.

Apsistojome Santa Lucia viešbutyje, prie sraunios Gave upės. Apsidairę aplinkui, patraukėme pėsti į Liurdo šventovę. Nuo kalnų dvelkė vėsoma, bet dar nebuvo šalta. Liurdas yra mažas miestelis, apsuptas Pirėnų kalnais, kuris yra Prancūzijos pietvakariuose, netoli Ispanijos sienos. Miestelis turi 17.000 gyventojų; su daugybe restoranų, mažų krautuvėlių su suvenyrais. Šiandien Liurdą aplanko apie 5 milijonai maldininkų per metus, ir viešbučių komercija užima antrą vietą Prancūzijoje. Nuo mūsų viešbučio iki šventovės buvo maždaug 15 minučių kelio pėsčiam. Einame gatvelėmis prieš žmonių srovę. Atrodo, visi skirstėsi iš šventovės į viešbučius ar restoranus. Liurdo šventovė aptverta aukšta geležine tvora ir prie įėjimų dažnai budi miestelio policija. Pro vartus įeiname į visai kitą pasaulį. Čia nėra triukšmo; čia tik Marijos ir maldininkų pasaulis. Čia bažnyčios, koplyčios, statulos, degančių žvakių šviesa, sklaidanti tamsą.

Daugiausiai maldininkus traukia Marijos apsireiškimo Bernadetai vieta. Tai juodo granito uoloje stovinti Marijos statula, apšviesta jos papėdėje degančių didelių žvakių šviesos. Suklupome prie grotos, kur 1858 metais klūpojo jauna mergaitė Bernadeta, kuriai per dvi savaites Marija pasirodė net 18 kartų “Esu nekaltas prasidėjimas”, pristatė Marija save mergeitei Bernadetai. Šis įrašas, prancūzų kalba yra Marijos statulos papėdėje. Po pasirodymų ir po bažnyčios hierarchijos šių faktų ištirimo statula buvo sukurta skulptoriaus Fabisch ir granito uoloje pastatyta 1864 metais. Sakoma, kad statula neatvaizduoja tikrojo Bernadetai apsireiškusios Marijos grožio. Nežiūrint to, ji vis tiek traukia milijonines maldininkų minias iš viso pasaulio. Nuo to laiko, kai Marija pasirodė Bernadetai, iki mūsų laikų, kur tik vyksta ar vyko Marijos apsireiškimai, skamba vienas Jos prašymas: “Atgailaukite, atgailaukite už nusidėjėlių atsivertimą, pakeiskite savo širdis ir tikėkite Gerąja Naujiena, pakeiskite savo gyvenimus ir tikėkite, kad Dievas jus myli”. Žiūrėdama į nakties apgaubtą grotą, prisiminiau vienos senutės žodžius, kuriuos ji man pasakė, išvykstant į šią kelionę: “Atsiprašyk Švenčiausios Dievo Motinos už visus, kurie Jos Sūnų Jėzų ir Ją nuolat ižeidinėja”. Šie jos pasakytie žodžiai lydėjo mane visas dienas, būnant Liurde ir Fatimoje.

Gera čia būti. Šį momentą buvau pamiršusi visas turimas intencijas ir žmonių išsakytus prašymus, atneštus čionai. Norėjosi tik čia būti. Viešpatie, atverk mano protą, širdį ir jausmus ir pripildyk mane buvimu čionai. Noriu jungtis prie rytoj ryte čia ateinančių maldininkų Tavęs garbinimo ir įsigyventi Tau siunčiamos maldos galia. Dėkoju

už Tavo ir Tavo Sūnaus mums siūlomą meilę. Tyloje girdėti sraunios Gave upės, kuri teka per šią šventovę, čiurlenimas. Klupau čia, kaip prieš mane klūpojo milijonai. Granito uola, kurioje stovi Marijos statula, apaugusi vešliais vijokliais. Įdomu, kur jų šaknys nueina ir kaip jos prasiskverbia pro granito uolą iki žemės ir jiems reikiamos drėgmės? Ar ne taip su žmogaus siela, kai ji ištroškusi skverbiasi ten, kur yra gyvoji Duona ir gyvasis Vanduo - Kristus?

Išgyvenus šv. Mišias grotuje, lieka neužmirštas įspūdis. Grotą apsupta tūkstantinės minios. Priekyje ligonių vežimėliai su uniformuotomis ligonių palydovėmis, padėjėjomis. Pagrindinės mišių dalys giedamos lotynų kalba, nes ta kalba visi gali atsakinėti. Kitos giesmės prancūziškai ir ispaniškai. „Sanctus, sanctus, sanctus“... Viešpats galybių Dievas. Dėkoju Tau Viešpatie, kad sutraukei čia visus bendram Tavęs ir Tavo Motinos garbinimui. Ši minia yra Tavoji Bažnyčia, kurią maitini savo dangiškąja duona ir girdai nesibaigiančio meilės šaltinio vandeniu. Komunijos laikui artėjant, didžiuliam maldininkų plote išsiskleidžia balti skėčiai. Tai stotys, kur kunigai dalina Šv. Komuniją. Minia gieda, gieda... Nesvarbu kokia kalba giedama, nes viskas susilieja į dangiškai gražią melodiją.

Užpakalyje grotos, šiek tiek į kairę nuo altoriaus, yra šaltinis. 1858 metais, Marija, pasirodžiusi Bernadetai, liepė jai kasti rankomis žemę, kol ištryško šaltinio vanduo. „Eik ir gerk šaltinio vandens ir apsiplauk jame“, sakė Marija Bernadetai. Yra nemažai Bažnyčios patvirtintų pagijimų, susijusių su šio šaltinio vandeniu. Vėliau šaltinio vanduo buvo išvežiotas vamzdžiais, kad žmonės geriau prie jo prieitų. „Kas mane tiki, iš jo vidaus plūs gyvojo vandens srovės“, sakė Kristus. Šaltomis nuo šaltinio vandens rankomis paliečiu kaktą ir akis. Tai simboliai, kviečiantys gerti ir plautis, kad atgautume krikšto malonę. Maldoje esame kviečiami pasinerti į Dievo gyvenimą, kuris nebijo pasinerti į mūsų žmogiškumą. Viešpatie,

Tėve, atleisk jiems, nes jie nežino, ką daro.

padėk atrasti iš naujo Atgailos sakramento malonę, susitaikiname su Tavimi.

Gydančios vonios yra dešinėje grotos pusėje. Tai vanduo iš to pačio šaltinio, Bernadetos atkasto. Iš viso yra 17 vonių, iškaltų granito uolose, per kurias bėga šaltinio vanduo. Jos buvo iškaltos ir padarytos 1954 metais, atskirai vyrams ir moterims. Vasaros metu, kai Liurdo šventovę užplūsta maldininkai, norint patekti į vonias, reikia gana ilgai palaukti. Laukiant vonių, kalbamas rožinis ir giedamos giesmės. Vonios, tai nėra kažkas magiška. Tai veiksmas, atliekamas su dideliu tikėjimu. Pasinėrimas į vonias yra išviršinis ženklas. Viešpatie, nuplauk mus savo meilės šaltiniuose. Voniose paneriami ligoniai, invalidai ir visi kas ieško dangiškų malonių. Jie čia ateina su tikėjimu ir viltimi būti pagydytais. Ar visi būna išklausyti? Tikiu, kad Dievas išklauso kiekvienos maldos, bet jos būna išklaustos Jo laiku ir Jo būdu, ir ne visi įstengia suprasti Jo mums teikiamą gydymą. Įdomu, kad einantieji į gydančias vonias negalvoja apie vandens higieniškumą, švarumą ir apie galimybes užsikrėsti ligomis. Sveikatingumo statistikos sako, kad nėra žinių, kad kas nors išsi-

**Iš tikrųjų sakau tau, šiandien tu
būsi su manimi rojuje.**

maudęs šio šaltinio vandenyje būtų susirgęs apkrečiamomis ligomis. Turbūt ir čia veikia Dievo malonė į šią vietą su tikėjimu ateinančius.

Kitas neužmirštas patyrimas Liurde yra procesijos, kurios vyksta kasdieną nuo Velykų iki Visų šventųjų. Eucharistinė procesija vyksta kasdieną pavakare. Šioje procesijoje ypatingas dėmesys kreipiamas į ligonius ir invalidus vežimėliuose. Procesija trunka apie valandą. Maldininkai su savo kraštų ar vietovių vėliavomis susirenka prie Šv. Rožančiaus bazilikos. Procesija baigiasi su ligonių laiminimu ir Švenčiausiojo Sakramento garbinimu giesmėmis. Čia giedama ir meldžiamasi taip pat visomis kalbomis. Viešpatie, kad matyčiau, Viešpatie, kad eičiau ir sekčiau Tave Tavo meilės kelyje.

Dar įspūdingesnė buvo vakarinė procesija, kuri vyksta jau visai sutemus. Maldininkai renkasi prie Vainikuotosios Marijos statulos, kuri yra pačiame viduryje didelės aikštės. Tai lyg ir maldininkų susitikimo vieta. Bronzinė Marijos statula, aptverta metaline tvorele. Tvorelė yra visą laiką apkaišyta maldininkų atneštomis rožėmis ir prašymais, o pievelė aplink statulą apsodinta įvairiaspalvių rožių krūmais. Maldininkai rikuojasi procesijai. Aišku, pirmi-

ausiai išsirikiuoja ligonių vežimėliai su juos stumiančiais savanoriais padėjėjais. Visi eina nešini degančiomis žvakėmis su gražiais popieriniais gaubtuvėliais, norint apsaugoti degančią žvakę nuo vėjo. Marija, einame su Taviimi, apšviesti Tikėjimo, Vilties ir Meilės į Prisikėlusį Kristų. Procesijos takai yra aprūpinti gera garsine sistema, įtaisyta medžiuose, todėl giesmės, rožinio apmąstymai ir prie jo jungiamos maldos yra visų maldininkų girdimi. Ir mes giedame tą pačią Marijos giesmę lietuviškai ir ją užbaigiame su "Avr, ave, ave Marija". Žiūriu į tamsoje judančią maldininkų minią. Viešpatie, išgirs sk meldžiančių atodūsius, nukreiptus per Tavą Motiną į Tave.

Kiekvienais metais Liurdą aplanko daugiau negu 70.000 ligonių ir invalidų, neįskaitant maldininkų. Tai piligrimai tarpe piligrimų. Jie čia atvyksta su organizuotomis grupėmis iš vyskupijų, organizacijų ir su savo šeimų nariais. Ko jie ieško Liurde? Aišku, jie visi nori būti pagydyti. Šalia to jie čia atvyksta ieškodami vilties ir jėgų pakelti savo gyvenimo naštas. Negalima nepaminti visų savanorių, kurie čia atvyksta, aukodami savo atostogas, laiką, pinigus, kad padėtų šiems nelaimingiesiems. Kiekvienas čia esantis ligonis, šalia savo šeimos nario, dar turi ir kelis padėjėjus iš Liurde esančios ligoninės, kur visi ligoniai apsigyvena. Jeigu kas norėtų susipažinti su savanoriais ir jų dirbamais darbais ir iš jų išgirsti, kas juos motyvuoja dirbti savanoriais, turėtų apsilankyti Liurde.

Kryžiaus keliai yra kitas atmintinas Liurdo aspektas. Jie yra už pagrindinės bazilikos. Kryžiaus keliai - tai kelionė per gana aukštus kalnus, 1600 metrų aukštumo, vadinamus Kalvarijos kalnu. Kalną supa nepaprastai graži Pirėnų kalnų žalia gamta. Kelias kartais yra akmenuotas ir gana status. Šie Kryžiaus keliai susideda iš 15 didelių stočių, išbarstytų pakeleje. Stotčių veikėjai yra didesnės už žmogų bronzinės spalvos statulos, kurios atrodo lyg gyvos veido bruožuose ir linijose. Einame Kryžiaus keliu mes visi trys ir kalbame maldas lietuviš-

kai. Kai kur pasimato maldininkai basomis kojomis, aiškiai išsivėję, kad nors dalimi prisidėjus prie Kristaus kančios. Kai kur kalne juda invalidas, vilkdamas kojas ir su lazdomis prisilaikydamas. Kurs kentėjai, už mus kaltus... pasigailėk mūsų. Kryžiaus kelias - tai Kristaus meilės kelias, kurio jis niekada nebaigia eiti. Jo Kalvarija kartojasi su kiekviena žmogaus nuodėme. Jis nebijo kančios nei dabar. Viešpatie, kad kantriau neštume savuosius kryžius ir jungtume juos su Tavuoju. Padėk man surasti Tavo veidą kiekvieno kryžių nešančiojo veide ir mokėti jam padėti. Prieiname prie didžiulio kryžiaus. Tai Jis mirdamas šaukia: "Tėve, į Tavo rankas atiduodu savo dvasią". Padėk man priimti Tavąją valią... Prieiname ir Mariją, laikančią mirusį Sūnų ant savo rankų. Penkioliktoji ir paskutinioji stotis, tai Prisikėlimas. Negalime šio kelio pabaigti su Didžiuoju penktadieniu. Viešpatie, Tu nugalėjai mirtį. Padėk ir mums eiti tuo keliu kuris veda į Prisikėlimą.

Šiek tiek apie koplyčias, bažnyčias ir bazilikas, kurių šioje šventovėje yra gausu. Bazilika buvo pastatyta 1871 metais ant tos pačios uolos, kur Marija pasirodė šv. Bernadetai 1858 metais. Šios bazilikos bokštų varpai skamba kas penkiolika minučių, suvirpindami orą ir maldininkų širdis. Jų aidas nueina Pirėnų kalnų viršūnėmis. Kas valandą varpai išskambina "Ave Marija" melodiją, lyg ir primindami mums, kur esame. Bazilikos vitražai byloja apie Marijos apsireiškimo Bernadetai istoriją. Po bazilika yra kriptą, kuri buvo pašventinta 1866 metais.

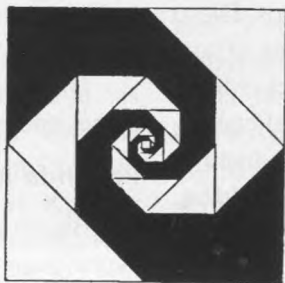
Iėjimą į kriptą puošia šv. Petro ir popiežiaus Pijaus X statula.

Šv. Rožančiaus bazilika buvo pastatyta 20-tojo šimtmečio pradžioje. Jos fasadą puošia popiežiaus Leono XIII medalis. Tai popiežius, kuris buvo didelis Marijos gerbėjas ir mylėtojas, vadinamas rožančiaus popiežiumi. Kitoje pusėje popiežiaus Pijaus XII medalis. Tai popiežius, kuris paskelbė 1954 metus Marijos metais. Kaip matome iš bazilikos pavadinimo, Šv. Rožančiaus bazilikos viduje atvaizduotos visos rožančiaus paslaptys, pagal evangeliją.

Adoracijos koplyčia buvo pašventinta 1955 metais ir yra skirta asmeniškai, tyliai maldai ir susikaupimui, prie ten išstatyto Švenčiausiojo Sakramento. Šv. Bernadetos bažnyčia buvo pastatyta ir pašventinta kovo 25 d., 1988 metais, toje pačioje vietoje, kur Bernadetai pasirodė Marija paskutinį kartą. Šis pastatas gali turėti daugiau paskirčių negu tik būti bažnyčia. Jis gali būti padalintas į dvi dalis. Ten yra ir mažesnių kambarių susirinkimams. Dešinėje pastato pusėje yra vadinamasis "Hemicycle", kuriame kiekvieną rudenį renkasi Prancūzijos vyskupai konferencijai.

Iėjimą į kitą, Šv. Pijaus X baziliką puošia Eucharistinio kongreso, kuris vyko 1981 metais, kryžius. Bazilika yra požemyje ir yra viena iš didžiausių bažnyčių pasaulyje, talpinanti apie 20.000 maldininkų. Šią baziliką pašventino kardinolas Roncali 1958 metais, kuris vėliau tapo popiežiumi Jonu XXIII.

(b.d.)

LAISVĖ IR ŽMOGUS BLOGIO NELAISVĖJE

Algirdas Paliokas SJ

Kiek turi įtakos žmogaus blogis savo aplinkai? Ar valdžios žmogaus asmenišką blogį veikia į tautą? Ar tikrai yra skirtingos pasekmės netikinčiųjų arba dorų tikinčiųjų dalyvavimo valstybės valdyme? Kas atėjusiam į valdžią žmogui yra visų sunkiausia?

Yra tokia legenda. Šv. Ferdinandas, Ispanijos karalius, miręs nuėjo tiesiai į dangų. Ten jis susitiko Dievo Motiną, kurią jis žemėje gyvendamas labai mylėjo. Dievo Motina pasiteiravo apie Ispanijos reikalus. Šventasis karalius atsakė, jog ten ne viskas gerai, ir jis turįs prašymų. Danguis Karalienė leido prašyti, ko tiktai jis norįs. Ferdinandas nelaukęs pradėjo prašyti, kad virš Ispanijos visada būtų gražus mėlynas dangus, naktimis žvaigždėmis nusagstytas, kad mėnulis žibėtų ir dienomis saulė ryškiai šviestų. Dievo Motina atsako: “Sutinku”. Šventasis toliau prašo, kad Ispanija būtų pilna gražiausių ir kvapniausių gėlių, kad Ispanijoje derėtų visi atogrąžų vaisiai. Danguis Karalienė į šį ir kitus prašymus, nė akimirksniui nesuabejodama, atsakė “Sutinku”. Ferdinandas pasidrąsinęs prašo dar daugiau: kad Ispanija turėtų geriausius ir stipriausius vyrus ir gražiausias moteris. “Sutinku”. Tiek daug laimėjęs, šventasis išdrįsta prašyti to, kas, jo manymu, svarbiausia, t.y., kad Ispanija visada turėtų gerą valdžią, nes kitaip visos gėrybės, ką Ispanija beturėtų, nebus teisingai visų žmonių labai sunaudojamos. Dievo Motina į šį ir pakartotinus prašymus atsako kategorišku “Ne”. Ferdinandas tuomet išdrįsta paklausti paaiškinimo. Danguis Karalienė atsako, jog jeigu Ispanija prie visų šių turtų ir gėrybių bei grožybių turės dar ir gerą valdžią, tai ji bus rojus, ir joks ispanas nebesieks dangaus.

Legenda lieka legenda, bet ji neklystamai iškelia valdžios vaidmenį valstybei ir žmonių gerovei. Kas iškovojo laisvę 1918 m. ir tapo Lietuvos valdžia? Kovojo savanoriai, daugiausiai kaimo žmonės, visi, kuriems buvo laisvė brangi. Savanoriai inteligentai kūrė mokslo institucijas ir visą kultūrą. Savanoriai teisininkai, karininkai, ekonomistai ir kiti žmonės su aukštaisiais mokslais iš Rusijos traukė į Lietuvą ir pradėjo Lietuvos ūkio atstatymą bei valstybės kūrimui atidavė savo žinias ir energiją. Tuomet savanoriai, pasiaukojusieji, mylį Tėvynę, tapo didžiąja ir mažąja, išsibarsčiusia po miestelius ir kaimus, Lietuvos valdžia. Todėl Lietuva per 20 laisvės metų beveik pasivijo laisvuosius kraštus.

Tačiau ir bloga valdžia turi savo prasmę. Vargo prispaustas žmogus, nebeturėdamas kuo remtis, pradeda ieškoti Dievo, užmezga ryšį su Juo, išmoksta Juo tikėti ir pasitikėti ir bent truputį Jį mylėti. Dievas neliaka skolingas. Už sutvarkytą ryšį su Dievu, už pataisytą moralinį gyvenimą Dievas atlygina savo palaima, kuri čia, žemėje, realizuojasi materialine gerove, o po mirties užtikrina dangų. Ne, neveltui turime šiuo metu tautą nuskurdinusią valdžią. Tai žmonių praregėjimui. Kai žmonės nustos griauti Dievo sutvertą harmoniją savyje, tarp žmonių ir tarp žmogaus ir Dievo, tuomet gerovė ateis kaip atlygis, kaip Aukščiausiojo meilės atsakas už pačiu gyvenimu ne žodžiais Jam rodomą klusnumą ir meilę.

Užuot valdžią smerkę ir keikę, geriau panagrinėkime priežastis: kodėl ji tokia yra?

Pagunda ir žmogus

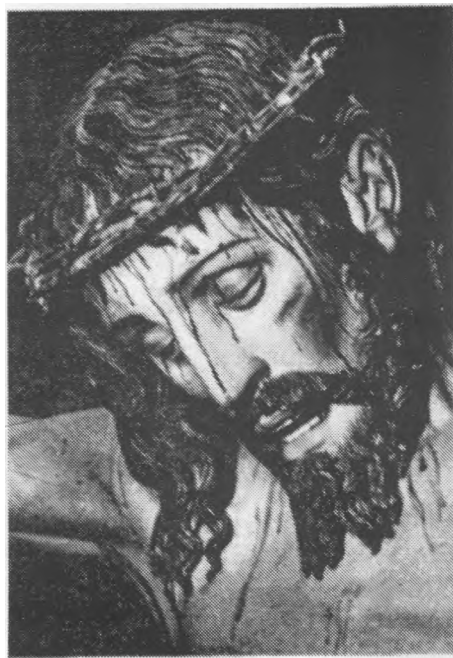
Blogio sėjėjas žemėje žino, jog nuo vadovaujančiųjų priklauso kiti. Jeigu šituos pavyks

sau palenkti, tai su visa žmonių mase nebus jokių problemų, nes pastarieji be atodairos talkins blogiui. Tiktai prieš tai tereikia padaryti juos savo tarnais. Todėl nenuostabu, kad visų sričių: politikos, ekonomikos, mokslo ir mokyimo, technologijos ir ūkio, biznio ir net dvasiniai vadovai bei kiti yra piktosios dvasios taikiniai numeris pirmas. Didieji, mažesni ir mažieji vadovai sudaro tam tikrą tautos dalį. Ir visi, be jokios išimties, turi praeiti ar laikas nuo laiko vėl ir vėl pakliūti į Kristaus gundymų audrą. Aišku, yra gundomas kiekvienas žemės žmogus. Tik didžiadvasiai atsilaiko, o visi kiti daugiau ar mažiau pasiduoda. Nagrinėdami gundymus ir matydami, kaip vadovai yra vienoje ar kitoje srityje suklupę, nesidėkime sau laurų ant galvos. Mes nesame nė kiek geresni. Tiktai eilinio žmogaus suklupimai mažai atsiliepia į tautos gerovę.

Primiausia velnias gundo į materializmą. Duona, kūno malonumais ir žemiška gerove sėkmingai daugelį suvilioja ir sau pavergia. Kai žmogus apsirūpina valgiu, tada pasiūlo kūno

malonumus. Taip žemiška gerovė tampa žmogaus didžiausiu troškimu bei viso jo gyvenimo prasme. Tuomet jam Dievo nebereikia, pradeda Jo bijoti, vėliau nekęsti ir kovoti prieš Jį. Pastarieji stengiasi panaikinti tikybą mokyklose ir išstumti bažnyčią iš visuomeninio gyvenimo. Piktoji dvasia savo dovanas dalija ne velniui. Už tai reikia įžeisti Dievą, nuskriausti žmones ir valstybę. Pirmi prasižengimai būna maži, nežymūs. Toliau materijos alkis vis didėja. Žmogus vis negali pasisotinti. Palaipsniui tampa materijos ir malonumų vergu. Kieno sąskaita? Žmonių, savo tautos, kuriai pažadėjo tarnauti ir dėl jos aukotis.

Kodėl žmogus, siekdamas materialinių gėrybių, negali sustoti, kodėl jam reikia jų vis daugiau? Kristus gundytojui atsakė: “Žmogus gyvas ne vien duona, bet ir kiekvienu žodžiu, kuris išeina iš Dievo lūpų” (Mt 4, 5). Kristaus atsakymas pabrėžia, jog žmogui neužtenka vien tik maisto kūnui, jam lygiai reikia ir dvasinių

Moteriške, štai tavo sūnus.

Sūnau, štai tavo motina.

vertybių.

Pasiduodamas pirmajam gundymui, žmogus sotina kūną, o dvasia vis stipriau reiškia savo reikmes. Jis gi galvoja, kad tam vidaus troškuliui numalšinti reikia dar daugiau materialinių dalykų ir jų geidžia bei siekia. Todėl ir sustoti jau nebegali. Eina iš kompromiso į kompromisą, o vėliau – į tikrus nusikaltimus.

Sielą maitina tiesa ir Dievo malonė. Šių dvasinių vertybių žmogus reikalingas ne mažiau kaip materialinių. Kristus, žinodamas materialinių gėrybių galią prieš dvasines, išpejo: “Todėl nesisielokite ir neklausinėkite: ‘Ką valgysime?’ arba: ‘Ką gersime?’ arba: ‘Kuo vilkėsime?’ Visų tų dalykų labai vaikosi pagonyš. Jūsų dangiškasis Tėvas juk žino, kad viso to jums reikia. Jūs pirmiausia ieškokite Dievo karalystės ir jo teisybės, o visa tai bus jums pridėta” (Mt 6, 31-33). Rodos taip paprasta: gyvenk tikėjimu, stropiai laikykis krikščioniškos doros, ieškok stipresnio ryšio su Dievu ir Jo artumos, tuomet žemiškomis reikmėmis rūpinsis visažinantysis

dangaus Tėvas.

Pagundos esmę sudaro netikėjimas Dievu. Kristų velnias gundo nepasitikėti Tėvo globa ir pačiam pasirūpinti duona. Pirmuosius tėvus gundo galimybė pakilti virš savo žmogiškumo ir tapti dievais. Tam reikia suvalgyti uždraustą vaisių, t.y. patiems pasirinkti savąjį kelią, netikint, jog Dievas paskyrė geriausią ateitį Jo klausantiems, einantiems Jo paskirtuoju keliu.

Lygiai kiekvienas žmogus, pasiduodamas pagundai, atsisako tikėti tėviška Dievo globa ir tuo pačiu nusigręžia nuo Dievo pasiūlyto kelio, kuris atrodo taip: “Jūs pirmiausia ieškokite Dievo karalystės...” Atsisakęs ieškoti Dievo karalystės, pasirenka savąjį, nesąžiningą, neteisingą ir nusikalstamą kelią. Pasidavę pagundai, pirmieji tėvai ne tik nepasiekė jokio dieviškumo, bet rimtai ir visiems amžiams pažeidė duotąjį žmogiškumą. Kiekvienas žmogus po sunkios nuodėmės netenka ryšio su Dievu ir Jo malonės bei palaimos dvasiniam ir žemiškam gyvenimui. Sunki nuodėmė visada yra sukilimas prieš Dievą, o kartu prieš savo žmogiškąjį identitetą ir savąjį likimą. Juk žmogus yra Dievo kūrinys. Nėra geresnio kelio kaip Dievo duotasis. Sukildamas jis jau nebenori būti Dievo kūrinium ir būtent tokiu, koku Dievas jį sutvėrė ir, pasirinkdamas savąjį kelią, jis bando iškelti savąjį protą ir sprendimus aukščiau dieviškosios išminties. Nepaklusdamas Dievo nurodymams, žmogus tvirtina, jog jis esąs aukščiau Dievo. Viso to pasekmės visada bus ir visada jos bus blogos.

Retai kalbama apie socialinį nuodėmės pobūdį. Nuodėmė nėra vien žmogaus asmenišką reikalą. Blogis visada turi poveikį į artimiausią aplinką. Eilinio žmogaus nuodėmė paveikia į artimuosius gana žymiai. Ji veikia ir į visą tautą savo blogiu, sumažindama jos gėrio potencialą. Tuo tarpu vadovo blogis, jo klaidinga nuomonė, sprendimai, elgesys paveikia pavaldinių dvasinę, moralinę, materialinę gerovę ir netgi likimą.

Visada pamirštama įvertinti atbulinę blogio

reakcija į asmenį. Paprastai Dievas duoda pagal užimamas pareigas supratimo ir išminties. Padarytasis blogis naikina šias Dievo dovanas. Todėl vadovo sprendimai bei potvarkiai neretai griauja, o ne stato. Tai akivaizdžiai mes matome.

Antruoju gundymu velnias taiko į dvasines gėrybes: “Tada velnias jį paima į šventąjį miestą, pastato ant šventyklos šelmens ir sako: “Jei tu Dievo Sūnus, pulk žemyn” (Mt 4,5).

Gundymo potekstėje pasakyta: “Žmonių akivaizdoje gražiai nusileisk tą 100 metrų į Kedrono tarpekį, tuomet išsauksi susižavėjimą, žmonės tave seks ir galėsi daugiau gero padaryti”.

Thomas Becket prieš kankinystę nugalėjo paskutinį gundymą žodžiais, paaiškinančiais, kodėl Kristus taip kategoriškai atmetė šį gundymą: “Paskutinis gundymas yra didžioji išdavystė: daryti gera blogomis priemonėmis”.

Kas nenori pasirodyti? Kam tai nėra malonu? Iš kažkur, iš žmogaus dvasios gilybių išplaukia troškimas atkreipti į save dėmesį, būti iškilesniu už kitus. Niekuomet nuo žmogaus neatstoja garbės ir didybės siekimas. O ambicijos žmogus niekuomet neturi per mažai. O kiek dar savęs teigimo, savo nuomonės neklystamumo, savo valios primetimo. Betgi visi vardinti ir nevardinti dalykai priklauso puikybei: tai nematomai, kažkaip neapčiuopiamai didžiajai nuodėmei - nuodėmių karalienei, visas nuodėmes kildinančiai požemei šakniai. Puikybės didumo nepasversi, nenuspręsi, kada ji didelė, kada maža. Tik Dievas mato, kad ji yra visuomet persmelkianti žmogaus mintis, poelgius bei sprendimus ir sava spalva nudažanti visą žmogaus gyvenimą. Žemiškosios tremties priežastis neišnyko: ji yra mūsų kūne ir kraujuje, nematoma ir nejaučiama, bet nuolatos varanti savo pragaištingą darbą. Todėl žmogaus valia, puikybės inspiruojama, taip dažnai nesutinka su Dievo valia.

Tiek mes visi, tiek vadovai, požeminių puikybės srovių nešiojami, pripildome savo gyvenimą daugybe klaidų, nuodėmių ir nusikal-

timų. Tik mūsų blogis siekia netoli, o vadovų krenta ant pavaldinių, ant tautos. Žmonės Lietuvoje tai mato ir jaučia, todėl kritikuoja, teisia ir net keikia, bet ar tai išeitis?

Trečiasis sunkiausias gundymas - tai gundymas valdžia ir galia. Jis apima pirmuosius du, pridėdamas jų viliojančių pažadų užtikrinimą: valdydamas visą pasaulį, turėsi viską, galėsi viską ir virš visų stovėsi. Žmogui, buvusiam rojaus karaliui, tai labai artima ir sava. Už tą viską velnias Mefistofelio lūpomis pasako kainą: “Žemėje suteiksiu tau viską, bet su sąlyga, kad amžinybėje man priklausysi”. Kristui velnias savo sąlygą išreiškia taip: “Visa tai aš tau atiduosiu, jei, parpuolęs ant žemės, pagarbinsi mane” (Mt 4, 9). Tačiau nesvarbu, kaip būtų išreikšta valdžios kaina, reikalaujama pasiduoti velniui, tapti jo vergu.

Šiuo gundymu velnias stengiasi nugręžti žmogų nuo dangaus ir, pateikdamas žemiškąsias gėrybes, nori galutinai pririšti prie žemiškumo kaip prie galutinio tikslo.

Tuo pačiu velnias siekia, kad žmogus paniekintų savo kaip kūrinio būseną ir priklausomybę nuo Kūrėjo, atsisakytų Jam tarnauti. Jei žmogus pasiduoda šiam gundymui, neišvengiamai pradeda vergauti kūriniams, pradeda labiau už viską mylėti patį save. Savimeiliškumas yra viena iš charakteringiausių velnio savybių. Supanašėjimas garantuotas. Tačiau pasiaukojimas, tarnavimas ir artimo meilė naikina savimeilę ir artina prie To, Kuris atėjo tarnauti, o ne viešpatauti.

Lapkr. 17 d. Vilniaus universiteto Religijų studijų ir tyrimų centre buvo pristatyta nauja knyga “Religijos Lietuvoje”. Tai 170 psl. žinynas apie visas netradicines Lietuvos religines grupes, organizacijas, judėjimas. Šiuo metu jų esama apie 430, o joms priklauso maždaug 300.000 gyventojų, arba 8%.

Cicero Šv. Antano parapijos klebonas kun. Jm Kastigar nori iš lietuvių atimti nuo seniausių laikų turėtas 11 val. šv. Mišias sekmadieniais ir per didžiąsias šventes, tą laiką atiduodant meksikiečiams. Išrinktas komitetas kovoja už lietuvių teises Šv. Antano parapijos bažnyčioje, lietuvių rūpesčiu ir pinigais pastatytoje prieš 75 m.

Išeitis

Gundymų akivaizdoje iškyla klausimas: “Ir kas gi gali juos nugalėti?” Nė vienas netikintysis to negali, nes be Dievo pagalbos tai tikrai neįmanoma. Tikintiesiems lengviau, tačiau irgi visko būna. Beveik visus gundymus nugalai rimtai tobulumo siekiantys tikintieji. Visą nugalai šventieji. Kiek paskutiniųjų yra seime ir bendrai valdžioje? Jeigu tokių ten nėra, tai nustokime kritikuoti valdžią, nes nuo to ji nepasikeis. Blogiu blogio neįveiksi. Geriau kovokime, kad tikyba būtų dėstoma ne tik vidurinėse, bet ir aukštesniosiose bei aukštosiose mokyklose. Kovokime su įvairiausio plauko doros griovėjais. Jei negalime pasiekti per spaudą ar kitomis priemonėmis, per maldą tikrai pasieksime ir įveiksime.

Pamąščius apie gundymų galią, tampa aišku, už ką balsuoti rinkimuose. Savaime aišku, tik ne už tuos, kurie gražiai kalba, bet už tuos, kurie tikrai tiki, gyvena dorai pagal tikėjimą ir yra įrodę atsidavimą tautai savo darbais. Tikrai Tėvynę mylintys, pasiruošę viską už ją atiduoti, laisvi nuo savimeilės, tvirti tikėjime tinka į valdžios postus. Bedievis, nors ir aukso kalnus žadėtų, netinka, nes jis neatlaikys gundymų. O po to blogio jėga darys su juo, ką nori.

Geriausia: visomis priemonėmis auginkime, brandinkime tobuluosius ir šventuosius. Jie tikrai pakeis Lietuvos veidą. Patys būdami laisvi nuo bet kokio blogio, ir Lietuvą išves į tikrą laisvę, kurioje gėrio apščiai, o blogio - labai mažai.

NEAPKENČIAU BAŽNYČIOS IR “DAVATKIŠKŲ PRIETARŲ”

Angelė

Šis pasakojimas yra iš Lietuvos jaunimo išgyvenimų rinkinio pirmosios knygos “Jaunimas: patirtis ir įžvalgos”. Pasakoja Angelė (slapyvardis). Gale — psichologo kun. dr. Kęstučio A. Trimako pastabos apie jos bręstančio tikėjimo vystymąsi.

Angelės kelias į Dievą gali būti padalintas į keturias stadijas: 1. ateistinis laikotarpis, 2. abejonės, 3. susipažinimas, 4. įsitikinimas.

Ateistinėj aplinkoj

Užaugau bemaž ateistinėj aplinkoj. Mano mama buvo visiškai netikinti ir dirbo mokykloje pionierių bei komjaunuolių vadove. Tėvelis buvo tarybinės valdžios “užguitas tikintysis” - jis nėjo į bažnyčią, nekalbėjo apie tikėjimą ir tik iš retų frazių buvo galima spręsti, kad jame dar KAŽKAS GYVENA. Mokykloje buvo nuolat kalama į galvą, kad Dievo nėra, ir aš nuoširdžiai nekenčiau Bažnyčios ir su ja susijusių “davatkiškų prietarų”.

Kai buvau dešimties metų, mane ir brolių tėvelis niekam nežinant nuvezė pakrikštyti. Nesupratau, kam viso to reikia, bijojau seno klebono, atliekančio keistas ir neįprastas apeigas. Toks, beveik prievarta duotas, krikštas sąlygojo dar didesnę pasipriešinimą Dievui ir Bažnyčiai. Jaučiausi nuskriausta ir įskaudinta, ir negalėjo būti man nei kalbos apie džiaugsmą būti priimtai į krikščionių bendruomenę ar atgimimo Kristuje palaimą. Man būdavo net keista girdėti klasės draugus šnibždantį apie savo Pirmąją Komuniją ar Sutvirtinimo sakramentą.

Abejonėse

Prasidėjus nepriklausomybės judėjimui Lietuvoje, Bažnyčia atsigavo ir po kurio laiko mokykloje buvo pradėtos dėstyti tikybos pamokos. Viskas apsivertė aukštyn kojom: jei seniau išpažįstantys tikėjimą buvo “Kitokie”, tai dabar “Kitokia” tapau aš pati. Visa mano nusistovėjusi ir akivaizdžiai suprantama pasaulėžiūra prarado savo stabilumą. Pasimečiau tarp nuomonių ir ginčų, kuriuos paskatino pasikeitusi Bažnyčios padėtis visuomenėje, ir jau nebežinojau kuo tikėti, ir kas galų gale yra gera bei priimtina. Pradėjau abejoti viskuo ir nebuvo žmogaus, kuris būtų galėjęs išnarplioti susipainiojusius siūlus.

Kone visi vaikai lankė tikybos pamokas, o aš tuo metu eidavau susigūžus namo ir man būdavo baisiai nesmagu būti ta “Kitokia”. Kartais norėdavau pradėti lankyti tikybos pamokas, bet bijojau pripažinti tai mamai. Man buvo gėda tiek tikėti, tiek netikėti, todėl keikiau tikėjimą kaip tokį aplamai. Buvau plėšoma į dvi puses, ir man buvo baisu savęs tokios neužtikrintos ir pasimetusios.

Susipažinimas

Devintoje klasėje galų gale pasikalbėjau su mama ir ėmiau lankyti tikybą. Norėjau neišsikirti iš visos klasės, o tuo pačiu ir “apsiuostyti”, kaip ten viskas yra. Buvau sukrėsta čia kaskart girdėdama visai kitaip interpretuojamus dalykus apie Dievą. Pamažu viskas darėsi priimtina ir akivaizdu. Tikrovė nušvito naujomis

spalvomis ir aš JUTAU, kad tikrai yra BŪTENT TAIP. Mano širdis tarsi padidėdavo, kai girdėdavau kalbant apie mylintį ir laukiantį Tėvą, o ne apie išgalvotą pasakų senį, sėdintį ant debesų. Buvo beprotiškai gera ir saugu jaustis tiesiog tai, kad JIS YRA. Žinojimas ir užtikrinimas JO BUVIMU atslinko po truputį, ir man buvo sunku sutalpinti savyje šį naują ir nepatirtą jausmą. Jisai smelkė kiaurai ir aidėjo mano suvokime - "AŠ ESU". Buvau laiminga ir džiaugiausi savo atradimu - visa mano veikla pasidarė prasminga Dieve.

Įsitikinimas

Mano galutinį atsivertimą ir atsivertimą Dievui vainikavo vienas įvykis. Buvo Švč. Mergelės ėmimo į dangų šventė, ir mokytoja nusprendė nuvesti mus į bažnyčią. Jaučiausi keistai. Bažnyčioje buvau buvus tik vieną kartą ankstyvoje vaikystėje ir nemokėjau čia elgtis. Stebėjau savo draugus ir mačiau juos dalyvaujant bendruomeninėse maldose, klaupiant prie klausyklos langelio išpažinties, priimant šv. Komuniją. Vėl pasijutau "Kitokia" ar tiksliau nepriimta ir atsiskyrusia. Jaučiau užgulančią nuoskaudą ir ne vien dėl to perdėto savo "sukitoninimo" ar nemokėjimo dalyvauti šv. Mišiose. Nesąmoningai supratau, kad per Bažnyčią tapame bendruomene, kad tikėjimas nėra vien kažkas asmeniško, o pildosi įsijungimu į ją. Mano dvasia šaukėsi to įsijungimo ir išsipildymo. Pradėjau melstis. Maldavau Dievą Bažnyčios sau, norėjau priimti Eucharistiją, kaip dievišką palaiminimą ir malonę. Biro ašaros - laukimo, troškulio ir vilties išsiveržimas...

... Tada atsitiko kažkas nepaprasto. Tuoj pat po šv. Mišių priėjo mokytoja ir pasakė girdėjusi, kad aš dar nesu priėmusi Pirmosios Komunijos. Ji pasiūlė savo pagalbą pasiruošiant ir laukė mano atsakymo klausiančiomis akimis.

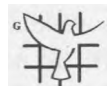
Stovėjau be žado. Tai buvo tiesioginis susidūrimas su kitokia Tikrove. Patyriau amžinai laukiantį Tėvo rūpestį ir besiblaškantį savo

Mano Dieve, mano Dieve, kam mane apleidai?

žmogiškumą. Dievo artumas buvo skausmingai ryškus, ir aš žinojau, kad esu neverta to artumo. Jaučiausi tiesiogiai įėjusi į asmeninį santykį ar tiesiog pokalbį su Viešpačiu - aš paprašiau, o jis man atsakė tuoj pat. Tai buvo neįtikėtinai TIKRA ir GYVA, ČIA IR DABAR. Jaučiau ir TURĖJAU savyje LAIKĄ DABAR. Dingo klausimai.

Viskas pasidarė PER DAUG AIŠKU, kad dar kažko klausinėčiau. Aišku tai, kad esu tik niekalis ir kad Dievo meilė beribė - joje telpu VISA - su visais savo blogumais ir silpnybėmis, prieštaravimais ir įgymtu nepastovumu. Dėkoju už jo Meilę, kuri priima iki galo...

Po kelių mėnesių priėmiau Pirmąją Komuniją ir Sutvirtinimo Sakramentą. Besiruošiant mano tikėjimas pagilėjo, labiau įsitvirtino kasdienybėje, sužinojau daugybę naujų dalykų. Po to dar buvo daug kilimų ir kritimų, tačiau šis išgyvenimas liko kaip vienas brangiausių - tai buvo tarsi įėjimas pro vartus, mano gyvenimo Dieve pradžia.

Tėve, į tavo rankas atiduodu savo dvasią!

Labai sunku yra visa tai perteikti žodžiais. Jausmai “nepasaisako”. Tą pačią akimirką, kai ketinu juos užrašyti, jie tarsi pavirsta į smėlį arba išsitrina į žodžių briaunas...

DIEVO IR JO BENDRIJOS TIKROVĖ

Kun. dr. Kęstutis A. Trimakas

Anuometinė ateistinė valdžios sistema, į kurią buvo įsijungusi Angelės mama, lėmė taip, kad jos duktė vaikystėje netikėjo Dievo ir neapkentė Bažnyčios. Tėvas, bebalsis, jausdamas reikalą, paaugėjusius vaikus be paaiškinimo slapta leido pakrikštyti. To nepakako. Tikriausiai į tą pačią sistemą Angelė būtų vis labiau įtraukta, bet ateistinės valdžios sužlugimas sudarė kitokią galimybę.

Du dalykai patraukė Angelę į krikščioniškąjį tikėjimą 1) tikrovės pajutimas ir 2) noras

bendruomenės. Pirma, ji intuityviai juto, kad susipažindama su krikščionybės tiesomis, ji susiliečia su tikrove. Tą intuityvų pajutimą ji išreiškia šitokiais teiginiais: “aš jatau, kad tikrai yra BŪTENT TAIP” IR “mano širdis padidėdavo, kai girdėdavau kalbant apie mylintį ir laukiantį Tėvą”. Šiais žodžiais ji aptaria savo išgyvenimus, besiklausydama Dievo apibūdinimo. Tie išgyvenimai tapo įtikėjimu (tai psichologo Ruemke’s minėtos pirmosios trys tikėjimo fazės, vainikuojamos ketvirtąja; “tikrai Kažkas yra; tai yra Dievas”).

Antra, Angelė turi jautrų poreikį priklausyti žmonių bendruomenei. Ji galėjo pasitenkinti paviršutinišku prisišliejimu prie Bažnyčios savo pačios naudai, kad jaustųsi saugi, “priimta”. Tada jai būtų pakakę grupinio “tikėjimo”. Tačiau ji įsijungė į krikščionių bendruomenę daug gilesniu pagrindu. Ji tai išreiškė žodžiais: “supratau, kad per Bažnyčią tampame bendruomene, kad tikėjimas (...) pildosi įsijungimu į ją. Mano dvasia šaukėsi to įsijungimo ir išsipildymo”.

Trys Angelės savybės užtikrina, kad ji įtikėjo ne paviršutiniškai, ne savo naudai prisiimtu grupiniu “tikėjimu”, bet giliai pagrįstu, asmeniniu, su galimybe vystytis toliau. Tai 1) nuolankumas (“esu neverta”, “niekalas”), pripažįstant Dievo didžiadvasiškumą, 2) intuityvus tikrovės jutimas (priėmė tiesą, nes pajuto, kad ji išreiškia tikrovę) ir 3) troškimas priklausyti žmonių bendruomenei Bažnyčioje buvo pagrįstas protingu suvokimu: “per Bažnyčią tampame bendruomene”; “tikėjimas pildosi įsijungimu į ją”.

Tikrovę, kurią anksčiau klaidingai suprasdama atmetė, Angelė, sąmoningai įsitikinusi pripažino ir priėmė. Iš tikro, ji pati tapo tos tikrovės - Dievo Bendrijos - dalimi.

SAŽINĖS BALSAS SKELBIA DIEVO BUVIMĄ

Ignas Naujokas

Moralinis įstatymas, esąs kiekvieno žmogaus sąžinėje, skelbia, kad yra Dievas, to įstatymo leidėjas. Tik Jis galėjo tą įstatymą į kiekvieno žmogaus sąžinę įrašyti. Apie mus auklėjantį ir morališkai bei dvasiškai brandinantį Dievą poetas R. Maria Rilke sako: “Ich liebe dich, du sanftestes Gesetz, an dem wir reifen, da wir mit ihm ringen”. Taip, tasai švelniausias įstatymas, apie kurį jis čia kalba, - tai Dievas, kurs per sąžinę į mus kreipiasi, kurs tuo būdu į mūsų kasdienį gyvenimą labai apčiuopiamai įeina ir duoda save patį.

Yra neginčijama tiesa, kad žmogus savo viduje jaučia tam tikrą dorovinį įstatymą, kurs jam nurodo skirtumą tarp to, kas dora ir kas nedora, kurs prieš nusikaltimą žmogų įspėja, kurs padarytą darbą įvertina ir, jeigu jis buvo nedoras, priekaištais kankina bei nerimą kelia. Tasai įstatymas, nuo mūsų nepriklausomas, nieku nepaperkamas, labai valdoviškai prabyla, mus įpareigodamas, reikalaujamas, grasindamas jam paklusti. Tai yra tartum už mus aukštesnės esybės pasiuntinys, kurs atsistoja mūsų akivaizdoje.

Užtenka tik pasiskaityti Šekspyro tragedijas ar Dostojevskio veikalus, kad galėtume giliau įžvelgti į tą dorovinį įstatymą, kurs sąžinės šventykloje nuolat aidis, kurs mums, lyg valdovas, nuolat diktuoja. Tas sąžinės balsas kalba kiekvieno žmogaus sieloje. Nėra žmogaus, kad ir labai sugedusio, kurs bent kai kada nejaustų vidaus nerimavimo, lenkiančiojo į tai, kas gera. Nėra taip doroviškai atbukusio žmogaus, kurio sąžinės ilgainiui negalėtumei pažadinti. Jei kuris to dorovinio jausmo neturi, galima manyti, kad jis yra psichiškai nesveikas, nenorma-

lus. Tiesa, sąžinės balso nuolat neklausant, galima jį labai atbukinti; nuolat prieš sąžinės diktavimus elgiantis, galima jį beveik visai nuslopinti ir piktame nurimti, tačiau visiškai jį niekad nenuslopinama ir nepašalinama. Ji visados pasilieka ir kartais, nors jau atrodo visai nuslopinta, neįtikima jėga iš naujo prabyla.

Tasai sąžinės įstatymas visur, visais laikais, visose tautose, nežiūrint jų civilizacijos ar kultūros laipsnio, esminiuose dalykuose pasilieka tas pats. Iš kurgi pagaliau tas dorovinis įstatymas galėtų kilti? Gal tikrai yra buvę primityvių tautų, beveik gyvuliškame stovyje, kurios jokių dorovinių sąvokų nėra turėjusios? Kartais taip tvirtina materialistai. Tad gal šis vidaus dorovinis įstatymas yra tik žmonijos išsiauklėjimo vaisius? Reikia pripažinti, kad tokioje nuomonėje yra dalis tiesos. Tikrai sąžinė pasiduoda auklėjimui, bet tuoj reikia pridėti, kad jos kilmė auklėjimu neišaiškinama. Auklėjimas turi daug įtakos sąžinės jautrumui. Juk yra begalinis sąžinės jautrumo skirtumas tarp šv. Aloyzo, kurs visą gyvenimą atgailavo dėl vieno kito vaikystės laikais pavogto menkniekio ir tarp tokio žmogaus, kurs veda palaidą gyvenimą, daugelį metų neina išpažinties ir pagaliau priėjęs, prie klausyklos, “neturi” ką sakyti. Yra didelis skirtumas tarp asketo, kurs kasdien savo sąžinę kontroliuoja uolia sąžinės sąskaita ir tarp to, kurs į savo vidų niekados nepažvelgia.

Nuo auklėjimo ar išsiauklėjimo priklauso taip pat ir savyje girdimo dorovinio įstatymo vienoks ar kitoks pritaikymo būdas konkrečiame gyvenime. Tėvų meilės pareigą, be abejo, jautė ir tos primityvios tautos, kurios savo pasenusius tėvus žudė, nes jos galvojo, kad senatvė yra taip sunki ir varginga, kad senų tėvų

pašalinimas iš gyvenimo yra jiems geriausias patarnavimas. Tad visos tautos dorovinį įstatymą jaučia, tik kartais dėl klaidingo jo išaiškinimo klaidingai jį ir gyvenimui pritaiko.

Tad auklėjimas gali padaryti sąžinę jautresnę ir tikslesnę, bet jis negali būti jos atsiradimo pradžia. Juk kas gi pagaliau yra auklėjimas? Ar tai kažkokio nebūto, pirmiau žmogaus prigimties neturėto dalyko primetimas? Ne, auklėjimas tai yra jau esamų gerų žmogaus prigimties pradų stiprinimas, ugdymas, o neigiamybių slopinimas. Pagrindiniai dorovės principai žmogaus prigimčiai yra įgimti, todėl taip lengvai jie vaikui suprantami ir nereikalingi jokio aiškinimo. Doriniai sąžinės įstatymai nėra žmonių sukurti, nes visose tautose ir visais laikais esminiuose bruožuose jie yra tie patys. Jei sąžinė būtų žmonių padaras, įvairiose tautose ji turėtų skirtis net ir esminiuose dalykuose.

Jei sąžinė būtų auklėjimo, civilizacijos ar kultūros padaras, tai primityvios, jokios civilizacijos nepalietos tautos būtų pilno žvėriškumo stovyje. Tačiau taip nėra. Materialistų tvirtinimai apie kai kurių primityvių tautų visišką dorovinį laukiniškumą, geriau tas tautas patyrinęjus, pasirodė visiškai be pagrindo. Paaiškėjo, kad tos tautelės savo religinį ir dorovinį gyvenimą labai uoliai slepia nuo pašalinių akių. Buvo patirta, kad tik tie mokslininkai, kurie labai ilgam laikui apsigyvena jų tarpe, kurie išmoka jų kalbą ir įgyja pasitikėjimą, gali giliau įžvelgti į jų gyvenimą. Taip mokslininkams ir misijonieriams atsivėrė pigmėjų ir kai kurių kitų tautelių vidujinis gyvenimas ir jo sąvokos. Paaiškėjo, kad tos tautelės, kurias materialistai laikė visiškai primityviomis doroviniu atžvilgiu, turinčios aukštas moralines sąvokas, kai kuriose srityse galinčios būti pavyzdžiu net mūsų civilizuotiems tautoms.

Kiti objektyvūs mokslininkai priėjo prie dar įdomesnių išvadų. Jie įrodė, kad negalima kalbėti apie primityvių tautų dorovinį primityvumą ar visiškai žemą dorovės sąvoką ir toms tautoms civilizuojantis jų dorovinių sąvokų kili-

mą, nes, anot jų, dažnai buvo įrodyta, kad kuo kuri nors tautelė buvo primityvesnė, tuo jos dorovinės sąvokos buvo kilnesnės ir, toms tautelėms priimant civilizaciją, jų dorovinės sąvokos menkėjo ir skurdo. Tai faktai, kurie aiškiai kalba, kad dorovės sąvokos nėra žmonių padaras, kad jos savo pagrindiniuose bruožuose nepriklauso nuo žmonijos išsivystymo laipsnio.

Kad sąžinė nėra žmonių išsiauklėta ar sukurta, tai įrodo ir pats sąžinės pobūdis. Jei žmonės būtų patys sau sąžinės sukūrę, tai jie būtų ją susikūrę palankesnę, labiau pataikaujančią jų pageidimams. Juk dabartinė priekaištaujanti, teisianti ir kankinanti sąžinė nėra daugeliui maloni. Žmogiškai kalbant, tokia sąžinė tik sunkina gyvenimą. Tad negalima visai įsivaizduoti, kad tokią sąžinę būtų susikūrusi pati žmonija, kuri linksta tik į tai, kas malonu ir patogiu. Jei tokią sąžinę būtų padiktavę ir primetę tik kai kurie įstatymų leidėjai, kaip būtų galima išaiškinti, kad žmonija ją priėmė ir per tiek tūkstančių metų jos nenusikratė? Tad ar mums neaiškėja kad sąžinė ne nuo mūsų priklauso, kad ji yra surišta su žmogaus prigimtimi, kad ji yra duota paties prigimties autoriaus?

Sąžinė, mums nepataikaudama, bet reikalaujama paklusnumo, ateina pas mus, kaip aukštesnės galios atstovė. Štai kodėl šventieji jos teisiančiame balse girdėjo Kristaus skelbiamo Dievo - Teisėjo aidą: sąžinės kančiose jie jautė amžinų liepsnų atšvaistę. Todėl jų įsitikinimu niekur taip apčiuopiamai ir taip gyvenimiškai nesusitinka žmogus su Dievu, kaip sąžinėje. Tikrai moralinis įstatymas mumyse šaukiasi to įstatymo Leidėjo.

Sąžinės įstatymas labai stebino ir didįjį filosofą Kantą: "Moraline pareiga, tu kilnus, didysis varde, kuris nepataikauji, bet reikalauji pasidavimo, kurs netgi prieš valią, nors ne visada pasisekimą, bet pagarbą sau laimi, kur yra tavo tavęs verta pradžia, kur yra tavo kilnaus kilimo šaknys?" Kitoje vietoje jis sako "Du dalykai pripildo mane vis didesne pagarba ir didesniu nuostabumu, juo dažniau ir atidžiau

mano protas prie to sustoja: tai žvaigždėtas dangus virš manęs ir moralinis įstatymas manyje”. Ir pagaliau visai aiškiai jis pasisako, kad šis Dievo buvimo įrodymas yra įtikinamiausias.

Tad suprantama, kodėl didieji krikščionybės mintytojai taip labai brangino sąžinę. Jiems sąžinė buvo šventykla, kurioje žmogus susitinka su Dievu. Anglų kardinolui Newman Dievas tampa gyvenimiška realybė per jo sąžinę; Dievas pirmiausia jam yra sąžinės Dievas. Žinomas yra jo posakis “Teisybę sakant, man egzistavo tik tai vienintelis santykis: aš ir Dievas”. Iš jo veikalų aišku, kad tą artimybę su Dievu jis jautė savo sąžinėje. Ne kitokia prasme reikia suprasti ir jo žodžius “Kaip išgąstinga mintis visada stovėti savo teisėjo akivaizdoje” Dievą - Teisėją jis tegalėjo nuolat justi, tik sąžinės įspėjimus girdėdamas ir pagal juos savo gyvenimą tvarkydamas. Visi religinio gyvenimo, o ypač atsiverimų, tyrinėtojai turi pripažinti, kad neskaitant atskirų nepaprastų Dievo malonės pasireiškimų žmogaus gyvenime, normalus kelias, kuriuo Dievą sutinkame - tai sąžinės kelias. Klausydami sąžinės, surandame Dievą. Tą vėl patvirtina kard. Nevman: “Kaip mes pirmas išorinio pasaulio žinias gauname per pajautimus, taip Dievo pažinimas prasideda per sąžinę... Čia nuolat pasikartoja sąžinės patyrimai, kurie mus priartina prie valios To,”kurs mus viršija, ir vis aiškiau įtikina buvimu Aukščiausio Įstatymdavo, iš kurio kyla atskiri įspėjimai ir įsakymai”.

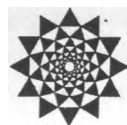
Nenuostabu, kad amžių eigoje įvairūs Bažnyčios atstovai ir teologai yra pasakę nuostabios pagarbos žodžių apie sąžinę. Sąžinė - tai šventenybė, už kurios stovi Dievas. Ir todėl, anot šv. Augustino, žmogus pirm visko turi laikytis sąžinės balso, kai kyla įvairių pareigų konfliktas ir įvairūs neaiškumai. Žmogus turi laikytis savo sąžinės net tada, kai ji yra klaidinga, kol ji bus pataisyta. Visa tai, kas yra daroma prieš sąžinę, yra dorovinis nusikaltimas. Tad visiškai suprantama, kad kartais istorijoje įvykę sąžinės prievartavimai buvo klaidingi ir negalėjo atitikti Dievo valios, kurs kantriai visus pakenčia ir

laiko, laukdamas kiekvieno žmogaus vidujinio pasikeitimo, įžengiant į pažintos Dievo valios kelią.

Visus sąžinės nerimavimus, kad padarėme bloga ar nepadarėme gera, galime palyginti su nerimaujančia kompasu adatėle. Kompasso adatėlės nerimavimai yra prasmingi, nes yra viena kryptis, į kurią nusikreipusi, ji nurimsta. Ir siela, nutolusi nuo savo vienintelio Gėrio, nerimsta. Tad turi būti amžinas, pastovus Gėris, į kurį siela atsigręžusi ir prie jo sustojusi tegali nurimti.

Kartais mums Dievas atrodo toks tolimas, toks negyvenimiškas, bet taip yra tik dėl to, kad neklausome savo sąžinės balso. Jei nevaikščiojame nuolat dievybės šviesoje, tuoj tą šviesą prarandame iš akių. Užtat ar nėra geriausias religinis auklėjimas, jei stengiamasi ugdyti sąžinę ir stiprinti ištikimybę jos balsui? Ir ar nėra tuščias dalykas, kai teoriškai svarstoma, ar yra galima bereliginė dorovė, matant, kad sąžinės diktuojamo dorovinio įstatymo buvimas ir jo vykdymas mums Dievą parodo ir Jo buvimą įrodo. Tad kiekvienas doras veiksmas yra sąžinėje girdimo Dievo balso ir Jo valios vykdymas. Kiekvienas doras darbas yra religiškas darbas, nors kartais ir nesąmoningas. Tarp oficialiai tikinčio ir netikinčio nėra jau tokio didelio tarpo, jeigu jie abu ištikimai klauso savo sąžinės balso. Juodu abu sąžinėje susitinka su Dievu, tik vienas sąmoningai, o antras nesąmoningai.

Šiais charakterio stokos ir nepastovumo laikais laimingas yra tas, kurs atranda Pastovumą, į kurį gali atsiremti. Tai žmogus, kurs savo sąžinę ugdo, kurs ją jautrina, valo, tartum laikrodį derina su apreikštąja Dievo valia. Tada jis gali saugiai sakyti: “Nebijau jūsų apkaltinimų ir paniekos, nes žengiu paskui savo vidaus šviesą ir vidaus Dievą” (*O. Wassermann*).

KUR VEDA PATAIKAVIMAS

ANTANAS MARČIULAITIS

Normalius žmonių tarpusavio santykius saisto abipusis supratimas ir tolerancija. Praradus šias dorines savybes, žmogiškieji santykiai nutrūksta. Vietoj jų atsiranda antagonistiškos nuotaikos, susvetimėjimas, neapykanta ir kerštas.

Ypač didelę žalą tarpusavio bendravimui daro pataikavimas. Pataikaujant ir meilikaujant vieniems, dažnai nukenčia kiti, nes pataikūnai remiasi skundais, apkalbomis bei šmeižtais, kurie nuveda į išdavystę. Pataikūnų tikslas - įsiteikti savo viršininkams ir kitiems vyresniesiems, pademonstruoti savo lojalumą jų siekiams ar ambicijoms. Pataikavimas, koks jis bebūtų, yra moralinis iškrypimas. Negalima nesutikti su Tacito mintimi, jog "blogiausia priešų rūšis - pataikūnai". Panašiai apie pataikūnus ir skundikus yra pasakęs ir Diogenas: "Meilikautojas - pats pavojingiausias iš prijaukintų gyvūnų".

Pataikavimas glaudžiai susijęs su išdavystėmis. Argi įmanoma nuolankiai įsiteikti viršininkui, neįskundžiant ir neišduodant ko nors iš bendradarbių ar bendro likimo draugų, kai viršininkas to reikalauja?! Labai daug pataikavimo ir išdavysčių pasitaikydavo sovietiniuose kalėjimuose ir konclageriuose, kai silpnavaliai kaliniai, siekdami sau šokios tokios naudos, minimalaus buitės sąlygų pagerinimo ar viršininkų, prižiūrėtojų pasitikėjimo bei palankumo, skųsdavo bendro likimo draugus. Jie tapdavo viršininkų parankiniais, gaudavo užduotis, sekė kitus kalinius ir perteikti jų pokalbius, nuotaikas. Šitokie parankiniai buvo vadinami "stukačiais". Jie prarasdavo kalinių tarpe gerą vardą, pasitikėjimą, buvo vengiama su jais bendrauti, atvirai išsikalbėti. Kaliniai, susekę tokius pataikūnus - skundikus, susitelkdavo į koaliciją

ir įvykdydavo nuosprendį: bausdavo kumščių smūgiais ar net mirtimi. Šitaip patys apsisaugodavo nuo išdavysčių ir žiaurių bausmių.

Kas besuskaičiuos, kiek pataikavimo atvejų buvo okupuotoje Lietuvoje, kai kolaborantai valdininkai ir vyriausybės atstovai stengdavosi įsiteikti Kremliaus valdovams! Visasąjunginės valdžios nurodymu Lietuvos valdžios statytiniai stropiai vykdė planines žmonių trėmimo į SSRS gilumą užduotis ir netgi pasistengdavo tas užduotis viršyti. Ar tai ne pataikūniškos akcijos, nukreiptos į tautos genocidą?!

Geriausią Lietuvoje pagamintą žemės ūkio produkciją, ypač mėsą ir jos gaminius, masiškai gabendavo į Maskvą ir Leningradą pusvelčiui, vietinei prekybai numetant tik atliekas. Užtuot visasąjunginę valdžią įtikinus, kad reikia bent dalį maistinės produkcijos palikti Lietuvoje, pataikūniška valdžia klusniai ir besąlygiškai tenkino besotio slibino apetitą. Siekimas įsiteikti okupantams klampino tautą į skurdą ir badmiriavimą.

Neribotas pataikavimas skynėsi kelius ir į kultūrą, švietimą visuomenines dvasingumo bei religijos sferas - visur, kur tik buvo įmanoma žemintis, nuolaidžiauti, pasirodyti geručiais, klusniais tarnais. Ypač apgailėtiną padėtį buvo kultūra ir švietimas. Šias dvi žmogaus dvasinio ir intelektualinio tobulėjimo sritis SSRS komunistų partija intensyviai naudojo saviems tikslams: žmogų paversti klusniu nedorų užmačių vykdytoju, turinčiu teisę daryti tik tai, kas nurodyta iš aukščiau. Paimkime tik kelis ryškesnius pavyzdžius, rodančius, kaip Lietuvos valdžia pataikavo Maskvai.

Knygų leidyba buvo labai suvaržyta ir įsprausta į komunistinės ideologijos rėmus. Knygynai buvo užversti propagandiniu balastu,

o vertingus pasaulinės ir lietuvių literatūros veikalus aštriadantis glavlitas (vyriausioji leidybos valdyba) stropiai peržiūrėdavo ir dėl smulkmenėlės atmesdavo. Spauda, be nuolatinių pasigrymų, šmeižtų ir melo, nepatikimų ir priešiškausi nusiteikusių asmenų plūdimo, skaitytojui mažai ką vertingo tedavė. Iš spaudos puslapių nuolatos liejosi rutina ir žodžių vergiškumas. Radijo bangomis, iš televizorių ekranų plaukė skysta propaganda, melas ir demagogija. Muzikinėse programose šalia “patikimų” ir “idėjiškai stiprių” lietuviškų kūrinių privalėjo nemažai vietos rasti rusiški kūriniai. Į teatrų repertuarus įeidavo paprastai tokie spektakliai, kuriuos “aprobuodavo” partijos ideologai. Todėl neretai į scenas patekdavo “politiškai vertingi”, bet meniniu požiūriu menkaverčiai spektakliai. Viskas buvo politizuota, partijos šūkais nusagstyta, svetimomis, iki šleikštumo įkyriomis idėjomis persunkta.

Mokyklos taip pat buvo stipriai politizuotos. Joms mokytojų kadrus ruošdavo atitinkamos įstaigos su tendencinga komunistine ideologija. Visų mokymo dalykų metodikas, programas ir planus pateikdavo siaurai ir nemokamai, užtat komunistų partijos istorija, SSRS istorija (su grubiais istorinių faktų iškraipymais) ir apskritai marksizmas - leninizmas mokymo planuose ir programose užimdavo didžiąją mokymo dalį. Švietimo ministerijai rūpėjo ne tiek visapusiškai paruošti jauną žmogų savarankiškam darbui ir kūrybai, išugdyti aukštos moralės kultūringą pilietį, kiek įdiegti į jo sąmonę komunistines idėjas, paversti jį partijos mankurtu. Tad ir mokymo, lavinimo bei auklėjimo lygis daug kur buvo neleistinai žemas. Ypatingas dėmesys buvo skiriamas rusų kalbos dėstymui, pradedant vaikų darželiais. Skaudžiausia, kad patys lietuviai Maskvoje planuotą rusinimo akciją skatino, vykdė ir netgi intensyviai kontroliavo. Ar bereikia didesnio pataikavimo pavyzdžio?! Mokytojo darbas buvo vertinamas dažniausiai tik pagal politinius kriterijus.

Nepartiniai negalėjo užimti vadovavimo postų (kolūkių pirmininkų, įstaigų, organizacijų, įmonių vadovų, mokyklų direktorių, vyr. gydytojų...) Organizaciniai sugebėjimai, moralinės savybės, aukšta kvalifikacija ir darbo patirtis čia neturėjo lemiamos reikšmės. Į vadovavimo postus būdavo skiriami tik patikimi komunistai, neatsižvelgiant į tai, ar jie turi būtiniausių duomenų vadovauti.

Socialinę nelygybę ir jos padarinius dangstė melo, apgaulės, šmeižtų lavinos, visuotinė baimė sakyti tiesą.

Atlyginimai už darbą buvo diferencijuojami ne tiek pagal kvalifikaciją, stažą, to darbo naudingumo koeficientą, kiek pagal partiškumą. Komunistiniai vadeivos, svaichiodami apie utopinio komunizmo rojų, patys maudėsi to “rojaus” malonumų jūroje, vis paragindami liaudį dirbti vardan “šviesaus komunistinio rytojaus”. Visiems buvo aišku, koks nedovanotinas išnaudojimas slėgė dirbančiųjų pečius, tačiau daugelis nepatenkintųjų nedrįso jo kelti viešumon; atvirkščiai, lankstėsi tiems vadeivoms, pataikūniškais balsais pritardami jų melagingoms idėjomis. O drąsesniems būdavo tuoj pat užčiaupiamos burnos atitinkamais baudžiamojo kodekso straipsniais.

Kodeksai, ypač baudžiamieji, buvo netobuli, pasižymėjo piratišku įžūlumu ir agresyvumu, atsidavė biurokratizmo ir nelogiškumo pelėsiams. Tikru baubu tapo baudžiamojo kodekso 58-tas straipsnis su visomis jo dalimis, šurkščiai iškreipęs tėvynės išdavimo sąvoką ir sampratą. Pagal jį buvo pasmerkta šimtai tūkstančių nekaltų žmonių didelėms kalėjimų, koncentracijos stovyklų bausmėms ir mirčiai. Teisingumo deivės Femidės akys buvo stipriai užrištos iškreipto teisingumo, įžūlybės ir baimės raišalais, todėl ji negalėjo atvirai žvelgti į šurkščiai mindomas žmogaus teises, į trypiamus humanizmo principus. Dešimtys tūkstančių koncentracijos stovyklų ir kalėjimų sovietizmo

klampynėje - tai buvo panašu į žemės pragarą, be atvangos ir negailestingai rijusį aukas. O baimė ir pataikavimas visų blogybių kūrėjams ir puoselėtojams tarsi patvirtindavo, kad kitaip ir būti negali, kad tik taip gali išsilaikyti komunistinė santvarka.

Mano suminėti ir neminėti pataikavimo pavyzdžiai buvo paremti visuotine baimė. Jos atmosferoje vyko patys šlykščiausi ir baisiausi politiniai nusikaltimai. Kas išdrįsdavo tuos nusikaltimus viešai kelti, būdavo sunaikinamas ar kitaip izoliuojamas nuo visuomenės. Baimės kultas buvo patikimiausia ir parankiausia priemonė visokiems partijos ir valdžios nusikaltimams užmaskuoti ir nepatenkintai varguomenei nutildyti. Baimės kultas priveisė begales skeptikų, pataikūnų ir prisitaikėlių.

*Ir garbino jie baimę, savo valdinių
ir savo valdovų dievą,
ir sukūrė gigantišką baimės kultą.
Lydėjo juos baimė dieną ir naktį,
rytą ir vakarą,
dirbant ir miegant, mylint ir bučiuojantis,
sekant ir išduodant, žudant ir nužudžius.*

*Ir baimės siaubo apimti, jie tūžo,
kad nusikratytų,
bet ji dar ir dar stipriau juos smaugė
savo geležinėm replėm.*

B. Brazdžionis

Lietuva, atgavusi nepriklausomybę, įžengė į naują kūrimosi stadiją. Visi - tiek valdžios vyrai, tiek mokslininkai ir įvairių sričių menininkai, tiek eiliniai Lietuvos žmonės turėjo iš-

sivaduoti iš socialistinio stingulio, pakeisti pilietinį mąstymą ir veiklos pobūdį. Reikėjo daug pastangų išminties, ryžto ir valios norint grąžinti tikrąjį teisingumą, o svarbiausia - pagydyti negaluojančią moralę, palietusią nemažą visuomenės dalį. Turėjome daug vilčių ir gerų norų... Deja, buvę aršūs komunistai, apimti socializmo laikų nostalgijos, su įsiūčiu varė (neretai ir dabar tebevaro) melagingą propagandą ir tarsi drumzliną vandenį liejo šmeižtus, supriešino žmones. Jie ir toliau linkę pataikauti “vyresniesiems broliams” Maskvos užkulisiuose. Jie ir toliau geidautų, kad žemesnieji visuomenės sluoksniai jiems pataikautų. Bet “nesugrąžinsi upės bėgimo, norint sau eitų ji pamažu”. (*Maironis*)

Liaudies patarlė primena: nebūk saldus, nes praris, nebūk kartus, nes išspjaus.

Kiekvieną žmogų reikia gerbti, net ir savo priešą, būti paslaugiam, nuolankiam, bet tik ne pataikauti jam, siekiant sau kokios nors naudos. Pagarba ir pataikavimas - jokiais būdais nesusiderinamos sąvokos. Reikšti pagarbą - tai rodyti žmogui dvasinį artumą, nuolankumą, netgi meilę; o pataikauti - stengtis įtikti, tenkinti kito, ypač rangų ar socialine padėtimi vyresniojo, įnorių, gerintis, meilintis, turint egoistinių tikslų. Dar ir šiandien mūsų visuomenėje galima pastebėti pataikavimo ir meilikavimosi, kaip sovietinio reliкто, pavyzdžių. Korupcija, kuri dar galutinai neišrauta iš mūsų valdininkijos, ir yra viena iš pataikavimo, oportunizmo apraiškų (“tu man - aš tau”, arba “ranka ranką plautina...”) Ne pataikavimas, o pagarba ir meilė turi užimti pagrindinę padėtį mūsų tarpusavio bendravime. Jei šito sieksime, galėsime teigti, jog mūsų visuomenė moraliai sveiksta.

RYŠKIAUSIOS KOMUNIZMO LIEKANOS LIETUVOJE IR KAIP JŲ ATSIKRATYTI

(Jaunimo grupėje premijuotas rašinys)

Robertas Urbonavičius

Apie neseną praeitį kalbėti yra labai sunku. Laikas ir istorija dar nepateikė savo vertinimų, neatskyrė pelų nuo grūdų. Tik prieš dešimt metų Lietuva išsivadavo iš sovietinės priespaudos. Tačiau jos paliktos gyybės niekur nedingo. Jų pilna dar ir dabar. Dar gyva karta, atmenanti anuos laikus, gyva ir buvusi nomenklatūra bei biurokratija.

Apie komunistinį palikimą Lietuvoje buvo parašyta daug vertingų straipsnių, studijų. Šis palikimas visiems žinomas - tai korupcija, sovietinė biurokratija.

Tačiau šiame straipsnyje pažiūrėsime, kaip penkiasdešimt metų “sovietinio rojaus” paveikė Lietuvos gyventojų mąstyseną, elgesį.

Štai latvių kilmės psichologas J. Dragunis, gyvenantis JAV ir dirbantis Pensilvanijos universitete, nagrinėja, kaip “Homo Sovieticus” - tarybinio žmogaus bruožai atspindi Posovietinių šalių gyventojų asmenybę. Jo kolega psichologas V. Gutenis, remdamasis klinikiniais stebėjimais, pateikia tokį “Homo Sovieticus” apibūdinimą:

1. Stipriai pažeista savigarda.
2. Per didelis dėmesys savo įvaizdžiui ir išorei.

3. Emocijų raiškos suvaržymas.
4. Menkas savo “aš” įsisavinimas.
5. Išmoktas bejėgiškumas, kuris pasireiškia padidėjusia ir išplitusia visuotine apatija bei pasyvumu.
6. Priklausomas nuo išorinio palaikymo, nepatikėjimas pačiu savimi.
7. Pesimistiškas ir ciniškas ateities vertinimas.
8. Savižudybių skaičiaus padaugėjimas.

Šie bruožai būdingi ir posovietinės Lietuvos gyventojams. Trumpai apžvelgsime kiekvieną iš jų.

Penkiasdešimt metų lietuviui buvo diegiamas baimės, paklusnumo, menkumo jausmas. Žmonės įpratę susitaikyti su biurokratijos ir “sovietinės grietinėlės” savivale, žmonės tapo nuolankūs. Totalitarinė sistema stipriai paveikė jų savimone, todėl net ir dabar, piliečiai leidžiasi žeminami valdininkų, policininkų ir t.t.

O pastarieji nesuvokia, arba neįstengia suvokti, kad ne žmonės turi tarnauti valdžiai, o atvirkščiai.

Išmoktas bejėgiškumas pasireiškia visuotine apatija. Žmonės vis labiau tampa vienišesni, abejingesni savo artimui, jo nelaimei. Tauta grimzdą alkoholio ir narkomanijos liūnan.

Lietuvos gyventojai nepasitiki savo jėgomis. Gal todėl eina į įvairias sekas, tiki astrologų pranašystėmis, burtais. Tikriausiai dėl to Lietuvoj ypač padaugėjo ekstrasensų ir naujų pranašų. Vos ne kas trečiam Lietuvos piliečiui reikalinga psichologo pagalba.

Ilgai slepiamas pyktis ir įtūžis dėl savo menkumo prasiveržia protesto, neapykantos akcijomis. Visuomenės neapykanta išliejama ant vieno, tam pasirinkto “atpirkimo ožio” (Lietuvos pavyzdys - V. Landsbergis, kuris tarp nemėgstamų politikų užima pirmą vietą), kuriam suverčiamos visos asmeninės, būtos ir nebūtos kaltės.

Arba surandamas naujas garbinimo objektas, į kurį dedamos visos ateities viltys ir troškimai. Jis sudievinamas, jam priskiriami kilniausi bruožai (Lietuvos pavyzdys - V. Adamkus, turintis net 80% populiarumo).

“Homo Sovieticus” žvelgia pro juodus akinius, kiekviename reiškinyje stengiasi įžvelgti ką nors

bloga. Visuomenės poreikius tenkinanti žiniasklaida pesimistiškai nušviečia kiekvieną įvykį, iškelia tai, kas blogiausia. Visiškas abejingumas ir apatija, kuri pasireiškia per rinkimus.

Tačiau didžiausia problema - nuolatinis ir tolydus savižudybių skaičiaus augimas. Šiuo metu Europoje lietuvių žudosi daugiausiai (šimtui tūkstančių gyventojų tenka 47 savižudybės, tuo tarpu skurstančioje ir kariaujančioje Albanijoje tik daugiau nei dvi).

Kaip tai paaiškinti?

Tarpukario Lietuva buvo katalikiškas kraštas. Čia, kaip ir Lenkijoje, savižudybių buvo mažai, tačiau vos tik sovietinė valdžia griebėsi teroro prieš religiją, šis skaičius išaugo, tuo tarpu Lenkijoje jis ir dabar beveik toks pat (Lenkija išsaugojo galias katalikiškas tradicijas). Savižudybių rodiklis ėmė sparčiai augti nuo 1956-ųjų, o nuo 1986 krito žemyn ir 1990 metais vėl grėsmingai kyla.

Pastebėta, kad daugiausiai žudosi kaimiečiai, tai susiję su didesniu girtuokliavimu negu mieste. Kuo miestas didesnis, tuo savižudybių mažiau. Moterys labiau linkusios už vyrus pasitraukti iš gyvenimo, o pastaruoju metu ypač padaugėjo vaikų ir pensijinio amžiaus (ko anksčiau labai retai pasitaikydavo) žmonių savižudybių.

Kokios priežastys lemia savižudybę?

Bene didžiausią neigiamą poveikį daro girtuokliavimas ir narkotikų vartojimas. Šio laiko visuomenė kenčia dėl šeimos irimo, bendruomenės sunykimo, susilpnėjusių ryšių tarp giminių, draugų, kaimynų, politinio nestabilumo, iš to išplaukiančių ekonominių sunkumų. Kasdien nusižudo 5 žmonės, dar 45 bando tai padaryti. Kiekviena savižudybė paliečia 5-6 artimus žmones, vadinasi, per vieną dieną tai sukrečia beveik 300 žmonių.⁹⁰ per metus?

Kaip išspręsti šias problemas.

1. Tam reikia laiko. Turi praėti dar 50 metų, kad iš žmonių sąmonės būtų ištrintas "Homo Sovieticus".

2. Naujoji karta, gimus po 1990-ųjų, nuo pat mažens būtų auklėjama tautiškumo, demokratijos dvasia. Pilietis turi suvokti, kas jis yra, žinoti savo teises, mokėti demokratijos taisykles. Čia daug darbo turi padaryti mokykla.

3. Reikia atleisti nekompetentingus biurokratus, kurie buvo auklėjami sena socializmo dvasia. Vietoje jų priimti jaunos, gabius, dorus žmones.

3. Valstybė, švietimo įstaigos, medicina, Bažnyčia, visuomenė turi objektyviai kovoti su skurdo, smurto, narkomanijos ir alkoholizmo reiškiniais.

5. Visa tai padės sumažinti savižudybių rodiklį. Jo skaičiaus mažėjimui svarbu tvirta šeima, užuovėja nuo pasaulio blogybių.

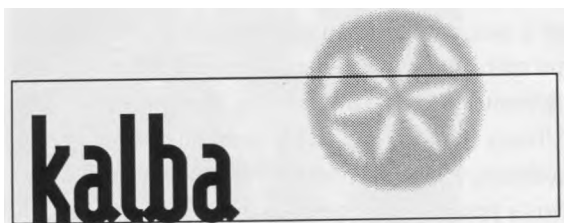
Taip pat sprendžiant šią problemą, daug gali padėti mokykla, o ypač Bažnyčia. Prie jos galėtų kurtis įvairios bendruomenės, tikėjimo, jaunimo grupės. Taip pat visuomenė galėtų susiburti į įvairius klubus, organizacijas, kur būtų galima įdomiai ir turiningai praleisti laisvalaikį (pvz., "Blaivybės draugija", "Kačių mylėtojų klubas", "Ištekėjusių moterų būrelis).

Pagaliau bendravimas su kaimynais, gimimėmis gali praskaidrinti niūrias mintis.

Politinių bei ekonominių faktorių įtakos savižudžiui neigti negalima, tačiau bendruomenei priklausantis žmogus visas negandas pakels daug lengviau. Tik bendru darbu ir pasiryžimu bus galima pašalinti "Homo Sovieticus" liekanas iš asmens, o išorines medžiagines negeroves pašalinti bus daug lengviau.

n Tarptautinis prakartėlės konkursas, jau antrasis Rokiškyje, buvo suorganizuotas šio krašto muziejaus, bendradarbiaujant ir remiant Italijos Angelo Frosido fondui. Rodiniai buvo iš Estijos, Latvijos, Lietuvos ir Italijos. Paroda vyko 1999-2000 m. Kalėdų laikotarpiu.

n Varšuvoje rengiamas Europos katalikiškojo jaunimo susitikimas. Pasirengimo grupių vadovams skirtas maldos savaitgalis įvyko lapkr. 21-22 d. Šiauliuose. Dalyvavo 75 atstovai iš įvairių Lietuvos vietovių. Jiems talkino kunigai jėzuitai Anicetas Tamošaitis ir Vidmantas Šimkūnas.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS SJ

KAIP SVEIKINTIS IR DĖKOTI

Vieni sveikindamiesi sako *labas rytas, laba diena, labas vakaras*, o kiti - *labą rytą, labą dieną, labą vakarą*. Abi formos - vardininkas ir galininkas - yra geros ir taisyklingos. Vienose tarmėse labiau prigijęs vardininkas, kitose - galininkas. Sakydami *labas rytas*, mes norime lyg palinkėti, kad šios dienos pradžia, šis rytas būtų labas (geras, laimingas). Sakydami *labą rytą*, tartum duodame rytinę dovaną - gerą žodį (plg. liaudies dainą... : "Aš jai daviau labą rytą, ji man - nė žodelio"). Nors negalima smerkti sveikinimų galininko linksniu, tačiau vardininkas bendrinėje kalboje daugiau įsigalėjęs.

Su artimais žmonėmis - bičiuliais, draugais, broliais, seserimis - galima sveikintis ir trumpąja forma: *labas!* Be reikalo mes stumiame iš savo kalbos seną lietuvišką pasisveikinimą *sveikas*. *Sveikas, bičiuli; sveikos, mergaitės; sveikas atvykęs, sveikas gyvas, sveikas drūtas*. Tokias pasisveikinimo formas dažnai vartoja liaudis savo šnekamojoje kalboje, bet jos labai geros ir inteligentams. Reikėtų jas atgaivinti, nes tai praturtintų mūsų kasdieninę kalbą. Tik reikia nepamiršti, kad su vyresniais už save asmenimis sveikintis trumpąja forma *labas* arba *sveikas* būtų nemandagu.

Žodis *sveikas* plačiai vartojamas liaudies šnekamojoje kalboje ir atsisveikinant: *lik sveikas!*

likite sveiki! Dažiausiai mes esame įpratę atsisveikinti žodžiu *sudie(v)*, bet nepeiktini ir tokie pasakymai; *viso labo! viso gero! viso geriausio!* taip pat dažnai sakoma: *iki pasimatymo! iki susitikimo!* Artimi draugai dažnai vartoja ir sutrumpinimą: *iki!* Su draugais, kartais pasakome: *tuo tarpu! šiuo tarpu! kol kas!*

Vakare, eidami gulti, atsisveikiname, tardami *labanaktis*, arba *labanakt*. Nebloga ir kilmininko forma - *labos nakties*. Tai linkėjimas, kad naktis būtų laba, gera, laiminga. Linkėjimų kilmininko forma vartojame ir daugiau. Valgantiems linkime *gero apetito*, išvažiuojantiems - *laimingos kelionės, sėkmės, laimės, gerų atostogų*. Tiktai *labo ryto* arba *labos dienos* neįprasta sakyti.

Dar pora pastabėlių ir dėl padėkos žodžių. Dėkingumą paprastai pareiškiamo žodžiais: *aciū! dėkui! labai aciū! nuoširdžiai dėkoju! esu labai dėkingas!* Visi šie posakiai yra geri ir vartotini. Bet yra negera, kai vienas kitas kartas pasako: *didelis aciū! didelis dėkui!* Tai vertiniai iš rusų kalbos: *bolšoje spasibo!* Jie jokia būdu lietuvių kalboje nevartotini. Kai jaučiamės nepaprastai dėkingi, tą savo dėkingumą galime išreikšti, kartodami prievieksnį: *labai labai aciū, labai labai dėkui*.

Dabar, ypač išeivijoje, labai įprasta sakyti ne *labai aciū*, bet *aciū labai*. Tai taip pat svetimų kalbų įtaka. Juk taip sakoma kai kuriose mums artimose kalbose, pvz.: *Danke schoen, merei beaucoup, thank you very much*. Mes, lietuviai, tokius sveikinimus pradėdame prievieksmiu *labai: labai aciū, labai dėkui, esu labai dėkingas...*

Beje, kai kas prikiša, kad žodžiai *dėkui* ir *aciū* yra skoliniai iš gudų kalbos. Šių žodžių kilmė nėra aiški. Šiuo klausimu yra rašęs kalbininkas V. Urbutis savo straipsnyje "Dabartinės baltarusių kalbos lituanizmai" (Baltistica, V. p. 49). Jisai sako, kad *dėkui* yra atkeliavęs iš gudų, bet *aciū* gudai galėjo pasiskolinti iš lietuvių.

Paruošė Laima Krivickienė

PIRMOJI IR VIENINTELĖ LIETUVOJE

Kauno medicinos universiteto ligoninėje pradėjo veikti nauja moderni autonominė šilumos ir garo tiekimo sistema, padėsianti taupyti energetinius resursus. Ją įrengė Vokietijos bendrovė LOOS. Naujoji sistema leis Kauno ligoninei savarankiškai paruošti karštą vandenį, garą, bet kuriuo metu šildyti patalpas. Vokiški katilai kūrenami gamtinėmis dujomis, kurios šiuo metu yra pigiausias kuras. Naujoji sistema patogi tuo, kad jos priežiūra yra labai paprasta, įrenginiai dirba automatiškai, o esant nukrypimams nuo normos, automatiškai ir išsijungia.

Tame pačiame Kauno ligoninės pastate dar stovi 1930 metų gamybos vokiškas katilas, kuris buvo pastatytas, kai vyko ligoninės statyba. Dabar jis liko savotišku eksponatu.

KLIJUOTA MEDIENA - GERA ŽALIAVA STALIUI IR DAILIDEI

“Utenos agrochemija”, bendrovė investavusi į naująją technologiją per 800 tūkst. litų, pirmoji Aukštaitijoje pasiūlė staliams vietoj medžio masyvo naudoti klijuotą ruošinį. Ši gamyba buvo pradėta daugiau kaip prieš 20 metų pastatytame pirmame šalyje medinių klijuotų konstrukcijų angare. 18 metrų aukščio, daugiau kaip 3 tūkst. kvadratinį metrų ploto pastatas, tarytum nesensta. Po pusantų metų darbo įmonė žada beveik dvigubai didinti gamybą - vietoj 100 kubinių metrų ruošinių kas mėnesį gaminti po 180 kubinių metrų klijuotos medienos. Visa ši produkcija lieka Lietuvoje ir paten-

ka į statomus ir atnaujinamus namus. “Šiuo metu po senovei pjauti medieną naujiems langų rėmams iš vientiso medžio būtų tiesiog neprotinga”, - sakė Utenos įmonės, praktiškai įvertinus naująją technologiją, verčiau atsisakyti tradicinės staliaus žaliavos - pjautos medienos. Jos paklausą vis dar palaiško vienintelis argumentas - mažesnė gamybos kaina.

Meistras A. Laurinavičius įsitikinęs, kad artimiausiu metu teks gaminti vis įvairesnių klijuotos medienos gaminių. Lietuvių polinkis džiaugtis interjere natūralia mediena yra išugdytas tradiciškai. Šiandieną medžio apdirbėjai gali pasiūlyti naują puikios kokybės medžiagą.

(Lietuvos rytas Nr. 7)

PRAŠOMA PRITARTI

Mažeikių rajono savivaldybė pateikė Vyriausybės vadovui A. Kubiliui buitinių atliekų perdirbimo gamyklos projekto techninę dokumentaciją, prašydama pritarti įmonės statybai. Šiukšlių, perdirbimo stebuklu tiki ne tik rajono valdžia, bet ir Lietuvos mokslų akademijos prezidiumo narys akademikas V. Kontrimavičius bei Seimo nare K. Prunskienė, tačiau tai netrukdo turėti savo nuomonės Mažeikių moksleiviams ir pensininkams. Būtent šie mažeikiškiai aktyviausiai dalyvavo vietos laikraščio paskelbtame konkurse, kuriame reikėjo išspręsti matematikos uždavinį apie pelną iš šiukšlių.

Buvo klausama, kiek iš vienos tonos šiukšlių bus galima uždirbti, jeigu gamyklos samatinė vertė yra 140 milijonų litų, ir ji atsipirks, perdirbus 120 tūkstančių tonų šiukšlių. Pirmasis teisingą atsakymą pateikė trylikametis mažeikiškis Dalius Ribokas, kuris laimėjo prizą - tortą. Į redakciją savo atsakymus atnešė 26 mažeikiškiai, kurių 18 buvo 4-10 klasių moksleiviai.

Uždavinio sąlygą pateikę redakcijos darbuotojai mano, kad žiniasklaida, nepaisydama valdžios veiksmų, turi atspindėti tiesą, nes nieko nėra laikiniau už valdžią, net mokiniai netiki tokia stebuklinga šiukšlių ekonomine nauda ir atvirai tai vadina nesąmone.

(Lietuvos rytas Nr. 7)

Trokštu!

ILGAKASĖS DĖMESIO CENTRE

Garliavos kultūros rūmuose vykęs konkursas įrodė, jog Lietuvoje yra dar merginų, nešiojančių ilgas kasas, ir dažniausiai mergaitės, turinčios ilgas kasas, būna dėmesio centre. Gražiausių kasų konkursai vyksta kas ketveri metai. Į šį konkursą susirinko kelios dešimtys mergaičių, tačiau dauguma jų buvo dešimtmetės. Dauguma konkurso dalyvių prisipažino, kad jos vienintelės klasėje, auginančios ilgus plaukus, ir kad kiekvieną rytą jų plaukus tvarko ir kasas pina mamos.

Autoritetinga komisija, sudaryta iš plaukų grožio specialistų, vertino merginų kasas pagal plaukų ilgį, storį, spalvą. Kai kurios mergaitės į sceną išėjo, apsivilkusios tautiniais rūbais, prie kurių ilgos kasos itin derėjo. O absoliučiomis konkurso laureatėmis tapo dešimtmetė Monika Baliūnaitė bei dvylikametė Agnė Dabrovalskytė. Konkurso dalyvės tikisi, kad toks konkursas bus surengtas ir kitais metais.

(Kauno diena Nr. 3)

Į PASAKŲ ŠALĮ

Lietuvos nacionalinis dramos teatras kviečia vaikus į premjerą - "Dviejų karalysčių kaimas"; tai naujas sceninis veikalas, kurį parašė Herkus Kunčius ir Alvydas Šlepikas. Spektaklio režisierius A. Šlepikas sakė: "Pasaulis pilnas pasakų, nes kitaip

būtų niūru ir liūdna. Pasakų knygos snaudžia lentynose, knygų puslapiai slepia pilis ir karalius, mes juos pakviečiame į teatrą, renkamės linksmą pasaką, nes liūdesio ir taip pakanka. Linksni ir šmaikštūs žmonės, nebijantys iš savęs pasišaipyti, yra laimingesni už paniurėlius. "Spektaklio dailininkas - Andrius Žibikas, kompozitorius - Antanas Kučinskas. Scenoje veiks šmaikštūs herojai - Karaliai ir karalaitės, Bobos ir Laumės raganos, karžygiai Nežinau ir Pamiršau, Vėlniukas Rudis, gaidys muzikantas. Spektaklio kūrėjai įsitikinę, kad jų įkūnyti personažai suteiks nemažai džiaugsmo ne tik vaikams, bet ir suaugusiems.

(Lietuvos žinios Nr. 5)

M.K. ČIURLIONIO METAI

2000-ieji M.K. Čiurlionio metai. 1999 m. pabaigoje prisiminėme vieną iš aktyviausių šio menininko kūrybos skleidėjų, jauniausią kompozitoriaus seserį - Jadvygą Čiurlionytę. Jos gimimo 100-ioms metinėms buvo skirtos dvi konferencijos. Kitas neatsitiktinis įvykis - Lietuvoje koncertavo M.K. Čiurlionio proanūkis pianistas Rokas Zubovas su žmona pianiste Sonata Deveikyte - Zuboviene.

Pirmą kartą R. Zubovas savo rečitalį skambino M.K. Čiurlionio namuose Vilniuje. Menininkų rūmuose rečitalį parengė S. Deveikytė-Zubovienė. Sausio 7 d. abu pianistai su Vilniaus kvartetu koncertavo Nacionalinės filharmonijos scenoje.

Šįmet 35 metų sukaktį minintis Valstybinis Vilniaus kvartetas savo jubiliejiniam sezonui parengė unikalų ciklą "visi L. van Beethoveno styginių kvartetai". Šią programą Vilniaus kvartetas atliks Vilniaus arsenale, Taikomosios dailės muziejuje, veikiančios parodos "Krikščionybė Lietuvos mene" metu. Numatyti aštuoni koncertai. Taip pat Vilniaus kvartetas dalyvaus M.K. Čiurlionio jubiliejui skirtuose renginiuose tiek Lietuvoje, tiek Amerikoje. Neseniai Lietuvos kultūros ministerija ir Kompozitorių sąjunga patvirtino įdomų projektą - Lietuvoje rengti naujų kūrinių, skirtų kompozitoriaus gimimo 125-osioms metinėms, konkursą. Vasarą premijuoti kūriniai skambės Pažaislyje, Palangoje, rugsėjo mėnesį - Vilniuje ir Kaune. Šie

kūriniai skambės ir kai kuriuose Čikagos universitetuose, ir Lietuvių centre. Koncertų metu Rokas Zubovas skambins kompozitoriaus fortepijoninius preliudus, Vilniaus kvartetas Styginių kvartetą.

(*Lietuvos aidas Nr. 12*)

ĮTEIKTA RAŠYTOJŲ SĄJUNGOS PREMIJA

Devintą kartą per Tris karalius Rašytojų sąjungoje buvo įteikta metų literatūros premija. 2000-ųjų laureatu tapo poetas, literatūros kritikas Valdemaras Kukulas. Premija jam skirta už pernai Rašytojų sąjungos išleistą eilėraščių knygą „Aštuoni gėli vakarai“. 1991 metais įsteigta Rašytojų sąjungos literatūros premija kasmet skiriama už didelės vertės literatūros kūrinį, išleistą per pastaruosius dvejus metus ir įteikiama per pirmąją metų šventę - Tris Karalius. Laureatą renka penkių rašytojų vertinimo komisija, kurią kiekvienais metais sudaro sąjungos valdyba. Premijos laimėtojas apdovanojamas dviem tūkstančiais litų ir dar tūkstančiu už kūrybos skaitymą vakaro metu. Poeto pagerbimo vakare dalyvavo rašytojų sąjungos vadovai, kolegos, bičiuliai, ankstesnių premijų laureatai. Pasveikinti V. Kukulo tradiciškai užsuko Trys karaliai su visa svita.

(*ELTA*)

LABDARA KAUNO ŠIMTAMEČIAMS

Kauno mieste, pagal 1998 m. statistinius duomenis, gyveno 415.7 tūkst. gyventojų, iš jų 91 proc. lietuvių, 5 proc. rusų, 0,6 proc. lenkų, 0,5 proc. baltarusių. Šio miesto gyventojai sudaro 11,2 proc. visos šalies gyventojų. Iki šiol mažai kas žinojo, kad Kaune gyvena 36 asmenys, kurie peržengė 100 metų ribą. Dauguma senolių, dar nepasiligoję, gyvena normalų gyvenimą, gali daug ką įdomaus papasakoti.

Prieš Naujuosius 2000-uosius metus Kauno Rotušėje vyko jau tradicija tapęs labdaros balius. Jo metu surinkti pinigai buvo skirti pagyvenusiems žmonėms ir juos globojančioms organizacijoms paremti. Kauno miesto meras kartu su socialinės rūpybos skyriaus darbuotojais aplankė miesto šimtamečius ir visiems įteikė po 500 litų.

(*Kauno diena Nr. 4*)

DUONELĖ NEMOKAMAI

Samariečių bendrijos Kauno skyrius jau daugiau kaip pusmetį vargingiausiai gyvenantiems tautiečiams padeda nemokamai apsirūpinti duonos ir pyrago gaminiais. Du kartus per savaitę prie samariečių bendrijos skyriaus išsirikiuoja ko ne pusės tūkstančio kauniečių eilė. Žmonės čia susirenka iš įvairiausių miesto kampelių ir kai duonelės atkeliauja daug, visi jos laukiantieji parsineša namo pilnus krepšius. Samariečiai porą metų varguoliams vežę padėvėtus drabužius, keliasdešimčiai žmonių padėję apsirūpinti pigesniais maisto produktais, susipažino su kelių duonos kepyklų savininkais, kurie sutiko iki realizavimo termino pabaigos parduotuvėje neparduotą duoną ir batonus atiduoti labdarai. Taip, nuo praeitų metų birželio mėnesio, kepyklų *Gardėsis*, *Gudobelė*, *Nemuno kraštas duonos gaminiai*, *Dviprevos*, *Vildadros* maistelis vaikams patenka ant skurstančiųjų stalo. Galima sakyti, kad samariečių bendrijoje stokojantys padeda stokojantiems. Dauguma bendrijos narių - vargo ar skausmo patyrę vidutinio amžiaus žmonės.

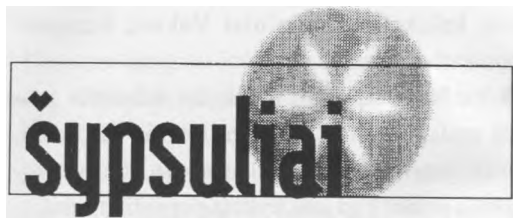
“Gyvendamas turi skubėti daryti kitiems gera, - tokia samariečių bendrijos nuomonė, - padėdamas kitiems prasmingiau gyveni”.

(*Kauno diena Nr. 4*)

NAUJAMETINĖ DOVANA "AVIABALTIKAI"

Nelengvi, bet prasmingi nueinantys metai buvo kauniškai UAB Aviabaltika. Neseniai bendrovė priimta į Tarptautinę Centrinės ir Rytų Europos aviaremontininkų asociaciją. Kauniečiai tapo laukiami svečiai prestižiniuose pasauliniuose aviasalonuose, kaip, *LE BURZE* (Prancūzija), *MAX* (Rusija), *DUBAI-200* (*JAE*), *LANGAL* (Malaizija). Iš tarptautinių parodų kauniečiai parsiveža bendradarbiavimo sutartis, sudarytas su kolegomis Europoje, Azijoje, Afrikoje. *Aviabaltikos* remontuojami MI-8 ir MI-17 malūnsparniai turi gerą paklausą pasaulyje. Bendrovėje jau veikia šiuolaikinė remonto bazė, naujausia diagnostikos aparatūra, dirba kvalifikuoti specialistai, ir kompanija gali, kaip lygiaverčiai partneriai, konkuruoti pasaulinėje rinkoje.

(*Kauno diena Nr. 6*)

Sykį nusileido Dievas į žemę. Atlėkė pas jį į JAV Prancūzijos ir Sovietų Sąjungos vadovai paklausti apie savo šalių ateitį.

- Pasakyk, Viešpatie, kada Amerikoje nebus rūpesčių dėl juodaodžių ir įsivyras santarvė? — pirmas klausia amerikietis.

- Po trisdešimt metų, - atsako Dievas.

- Tai aš jau nebeįpamatysiu, - susigraudino JAV prezidentas.

Antras klausia prancūzas:

- O kada Prancūzijoje išnyks nedarbas.

- Po penkiasdešimt metų.

Šis pravirksta ir sako:

- Bet aš to nebesulauksiu.

Trečias klausia rusas:

- Kada mūsų daugiatautiniame šalyje bus pastatytas komunizmas?

Dievas nubraukia ištryškusių ašarą ir taria:

- Aš to jau nesulauksiu...

Viena moteris pasakojasi kitai, kad turėjusi blogą lemiantį sapną. Be to, išvakarėse į langą ke-lisysk cvaktelėjęs paukščiukas ir kad apskritai ji tikinti visokiais prietaringais ženklais.

n 2000 m. sausio 1 d. vysk. P. Baltakiui suėjo 75 m. Bažnytinė kanonų teisė reikalauja, kad vysku-pas, sulaukęs to amžiaus, turi įteikti popiežiui oficialų atsisakymą. Vysk. P. Baltakis tai padarė dar 1999 m. balandžio mėn. Prieš mėnesį vyskupas gavo oficialų atsakymą, kad pop. Jonas Paulius II nusprendė jo neatleisti ir prašo toliau eiti savo pareigas.

n 1999 m. mirė 1 brolis pranciškonas Paulius Gaidys ir keturi kunigai pranciškonai: Antanas Praka-pas, Kornelijus Bučmys, Robertas Barberis ir Robertas Des Roches.

- O aš tai jokiais prietarais netikiu! - ryžtingai pareiškia antroji.

- Pavyzdžiui, net jei katė perbėga kelią iš dešinės į kairę, tris kartus nusispjaunu per kairįjį petį ir ramiai einu toliau.

- Na, sūnau, nors autobuse elkis džentelme-niškai - užleisk vietą moteriai, - moko tėvas.

- Bet moteris gali įsižeisti, pamaniusi, kad aš ją laikau visiškai senute, - atšauna sūnus.

- Padavėjau, atrodo, aš truputį apkaušau, - sako linguojantis lankytojas ir priduria: - Gal at-neštumėt ko nors, kad galva prašviesėtų?

- Mielai! Štai jūsų sąskaita.

- Na, Petriuk, - klausia mokytoja, - gal gali pasakyti, nuo ko priklauso vėjo greitis?

- Nuo viršininko, panele mokytoja.

- ?!

- Tėvelis šįryt pasakojo mamytei, kad jo viršininkas vakar darbe pakėlė tokį vėją, net po-pieriai išlakstė.

Zoologijos parduotuvėje:

- Prieš savaitę čia pirkau kanarėlę. Jūs sakėte, kad ji gyvena dešimt metų, bet vakar ji nudvėsė.

- Vadinasi, vakar jai sukako dešimt metų.

■ Vilniaus kunigų seminarijoje 1999-2000 mokslo metais mokosi 64 klierikai.

■ Trečdalis kandidatų, įstojusių į kunigų seminariją, kaip Lietuvoje, taip ir kituose kraštuose, atkrinta, nepasiekę kunigystės šventimų.

■ Pop. Jonas Paulius II, pradėjęs ruošti 2000-ųjų šv. Metų jubiliejui, dar 1994 m. pabaigoje paskelbė apaštališkąjį laišką "Trečiajam tūkstantmečiui artėjant". Tame laiške popiežius pabrėžia savo troškimą, kad skirtingos krikščionių konfesijos didįjį jubiliejų pasitiktų, išgydžiusios istorinių nesutarimų žaizdas.

■ Jubiliejiniai - Šventieji metai - tai nuodėmių atleidimo, bausmių už jas panaikinimo, susitaikymo, atsivertimo bei atgailos metai. Romoje šie 2000 šv. Metai buvo pradėti Kūčių vidurnaktį o Vilniuje Kalėdų rytą. Pirmąjį jubiliejų 1300 m. paskelbė pop. Bonifacas VIII. Ligi šiol buvo paskelbti 25 šv. Metai. 2000-aisiais šv. Metai skelbiami dvidešimt šeštą kartą. 2001 m. sausio 8 d. Vilniaus arkikatedroje bazilikoje vyks jubiliejinių šv. Metų užbaigimo išskilmės.

■ Prieš pat Kalėdas Kryžkalnio lietuvių statulą, statytą bolševikmečiu, pakeitė iš tolo matomas 14 metrų aukščio kryžius. Projekto ir idėjos autorius - Vladas Laurinavičius. Kryžius buvo pašventintas gruodžio 24 d.

■ Gruodžio 27 d. Vilniuje, Taikomosios dailės muziejuje, buvo atidaryta paroda "Krikščionybė Lietuvos mene". Tarp daugelio kitų radinių čia rodomas ir Vilniaus katedros lobynas. Lankytojai gali čia susipažinti su ritualinėmis taurėmis, monstracijomis, relikvijomis ir kitais apeiginiais daiktais, kuriuos sukūrė Lietuvos ir Eu-

ropos auksakaliai. Čia taip pat rodomi archeologiniai radiniai, bažnytiniai dokumentai, vyskupų portretų kolekcijos, religiniai Vakarų Europos tapybos darbai.

■ Vatikane neseniai užbaigtas Sikstinos koplyčios restauravimas, užtrukęs beveik 20 m. Ši koplyčia garsi Michelangelo ir kitų dailininkų tapybomis ir tuo, kad joje vyksta popiežiaus rinkimai.

■ Gruodžio 4 d. Žiežmariuose vyko Kaišiadorių ir Elektrėnų dekanatų tikybos mokytojų konferencija, kurioje dalyvavo Kaišiadorių vysk. J. Matulaitis ir kancleris kun. R. Rumšas.

■ Gruodžio 14 d. Marijampolės dekanas kun. J. Barkauskas šventė 70 m. amžiaus sukaktį. Ta proga šv. Vincento Pauliečio bažnyčioje šv. Mišias aukoj Vilkaviškio vysk. J. Žemaitis ir prel. V. J. Bartuška. Vilkaviškio vyskupijos kapitula suteikė kun. J. Barkauskui garbės kanauninko titulą.

■ Nuo 1951 m. komunistinė Kinija "reguliuoja" katalikus, reikalaujama nepripažinti popiežiaus. Neseniai jie "įšventino" penkis popiežiaus nepripažįstančius vyskopus.

■ Prel. dr. Juozą Prunskį Lietuvos prez. V. Adamkus savo dekretu apdovanojo Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino trečiojo laipsnio ordinu. Ordiną įteikė konsulas G. Apuokas gruodžio 21 d., susirinkus prelado artimiesiems švęsti jo 92 gimtadienį. Iškilmes tvarkė ir ilgesnę kalbą pasakė dr. Petras Kisielius.

■ Sausio 10 d. Vokietijos vyskupų pirm. vysk. Karl Lehmann pokalbyje radijui "Deutschlandfunk" atsargiomis pastabomis pareiškė, kad pop. Jonas Paulius II atsistatydintų, jei jo sveikata neleistų jam atlikti savo pareigų. Šis pareiškimas Italijoje ir kitur sukėlė ginčų bangą. Popiežius paprastai išrenkamas iki gyvos galvos. Iš pareigų savanoriškai yra pasitraukęs pop. Celestinas V 1294 m.

Juoz. M.

Šių metų konkursas jau pasibaigė

Gavome daugiau kaip 60 straipsnių, pasirašytų šiais slapyvardžiais: Lietuviškas beržas (2 str.), L. Dulkė, Tarvydas (2 str.), A. Daugirdas, Liepsnelė, Marytė, Kryžiaus gėlėlė, Rudas baravykas, Saulės sūnus, Rasa Pakalniškytė, Tina, Vytas, Liepa I, Regina Kalinauskaitė, Emenda, Eliza, Pakeleivė, Aistė, Laisvė, Ausis, Kibirkštis, Anykštis (3 str.), Latvėnaitė (3 str.), Erškėtrožė, Spyglis, Jadvyga Jogailienė, Liepa II, Laiminas Meilė, Jurga, Aušrinė žvaigždė, Dzūkė, Alida, Varveklis, Elena Valiukaitė, Kornelija Pliaterytė, Viltis, Steponas Grigaliūnas, Vandenis, Nijolė, Nendrė, Amerikos lietuvis, V.D., Pelenė, Rita Perlaitė, B. Smilgutė, Klajūnas, Antanas Pikturna, Mituvėnas, Audra, Gintaro kraštas, Čarlė, Rasa Balsytė, Matas Siela, Vaibudaitė, Vakarė, Saulėtekis.

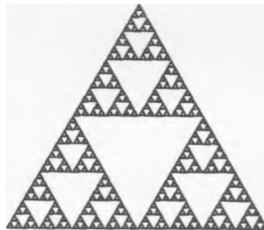
Vertinimo komisija (Emilija Andrulytė, Laima Krivickienė, Juozas Masilionis, Aldona Šmulskštienė), jau baigia skaityti atsiųstus rašinius. Laimėtojai bus paskelbti jubiliejinėje šventėje, balandžio 2 d. Jaunimo centre.

Jubiliejinės šventės programa:

3 val. p.p.	šv. Mišios Jėzuitų koplyčioje.
4 val. p.p.	oficialioji dalis didžiojoje J.C. salėje.
5 val. p.p.	meninė programa.
5:30 val. p.p.	vakarienė.

Generalinis garbės konsulas Čikagoje Vaclovas Kleiza trumpai apžvelgs *Laiškų lietuviams* nueitą kelią per 50 metų. Meninę programą atliks Ričardo Šoko vokalinis moterų ansamblis. Per vakarienę visi bus vaišinami *Racine Bakery* paruoštais skanėstais.

Kas dar neturi užsisakę stalo, tuoj kreipkitės į Tėvus jėzuitus telefonu: 773-737-8400.

LAIŠKAI LIETUVIAMS-Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius - Juozas Vaišnys, SJ. Redaktoriaus pavaduotojas-Algirdas Paliokas, SJ. Techninė redakcija - Jonas Kuprys ir dr. Jonas Boguta. *Laiškų Lietuviams* adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (773) 737-8400. FAX (773) 737-0486. "Draugo" spaustuvė. Metinė prenumerata-20 dol., atskiras numeris-2 dol.